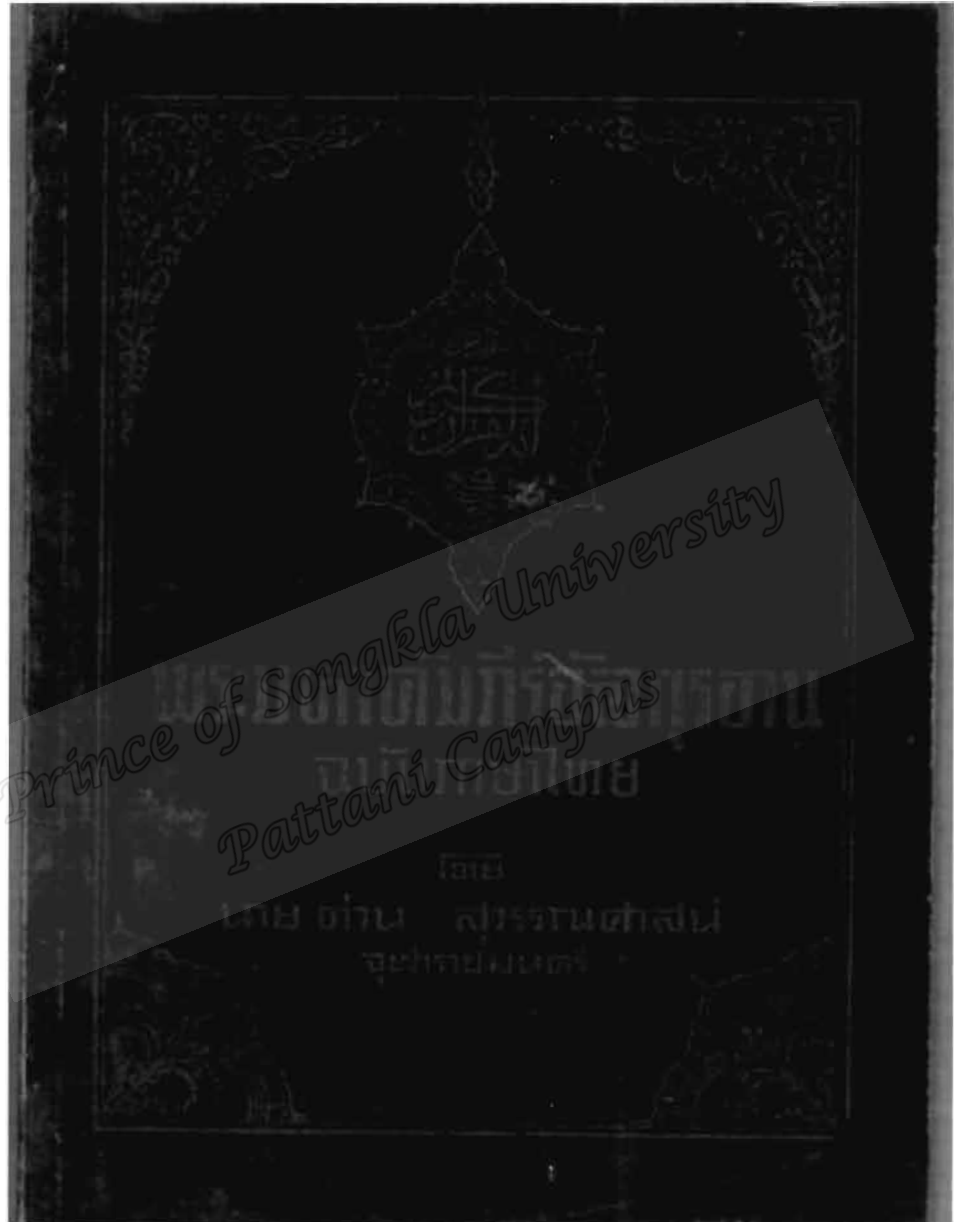

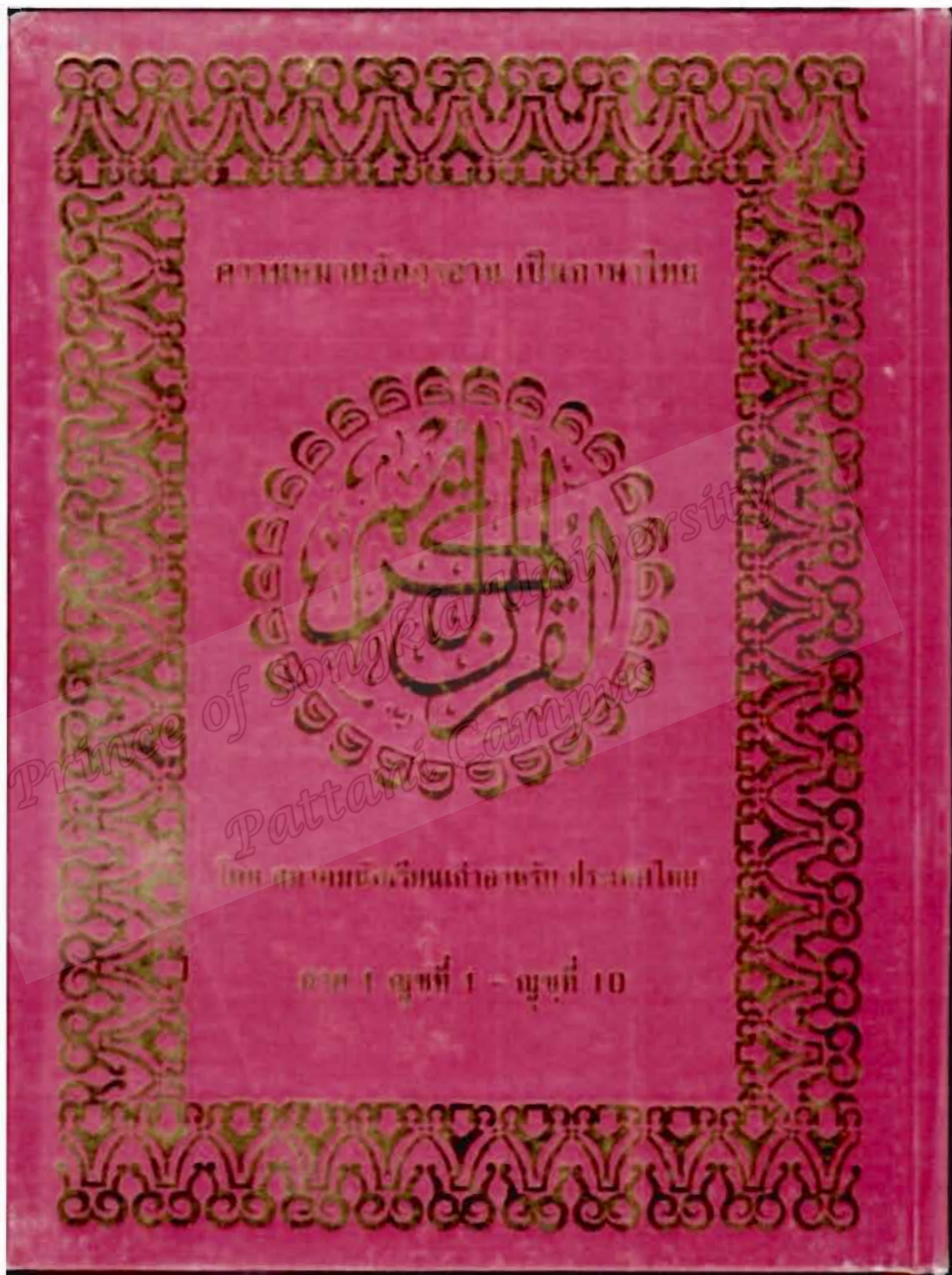
Prince of Songkla University
Pattani Campus
ภาคผนวก

Prince of Songkla University
Pattani Campus

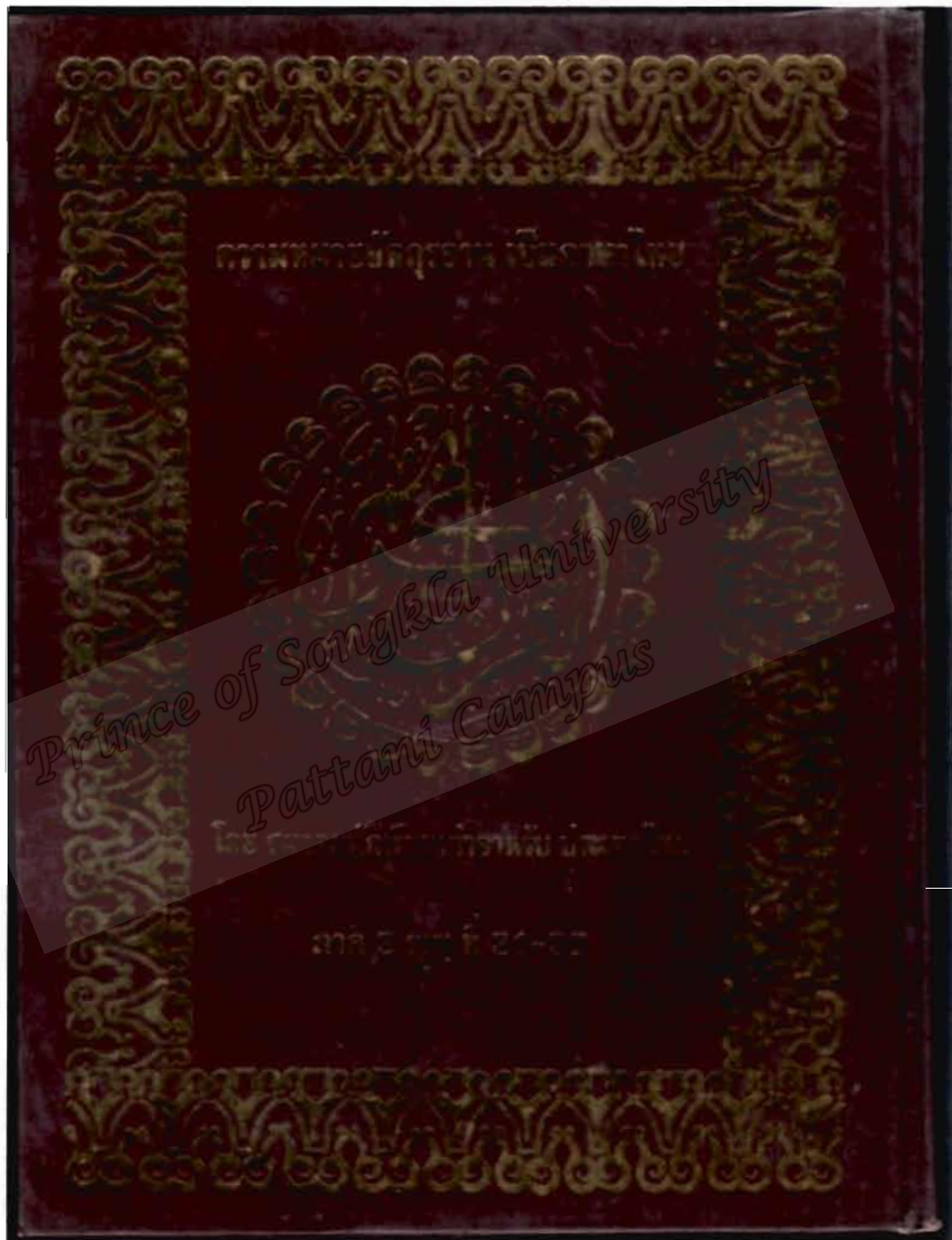
ภาคผนวก (ก)

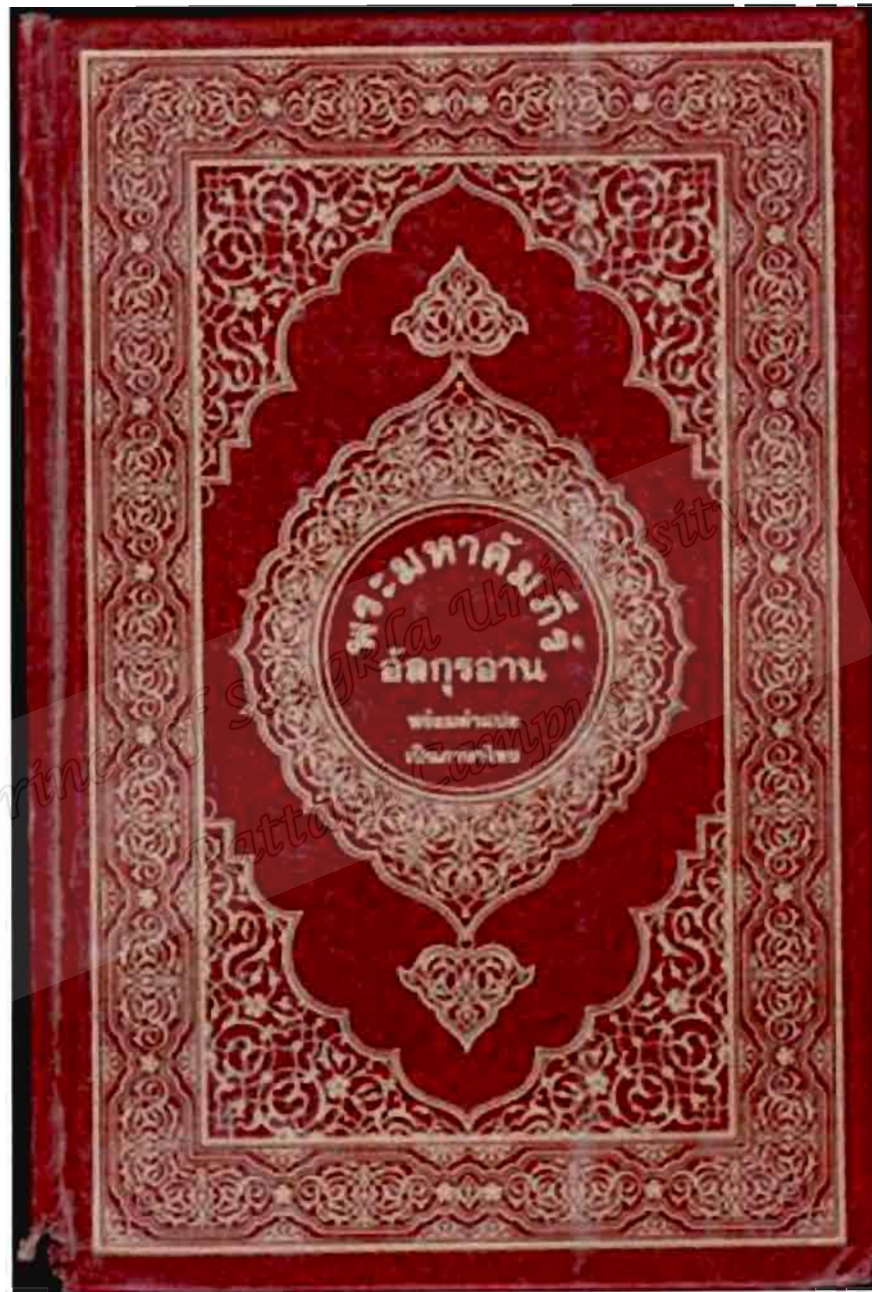

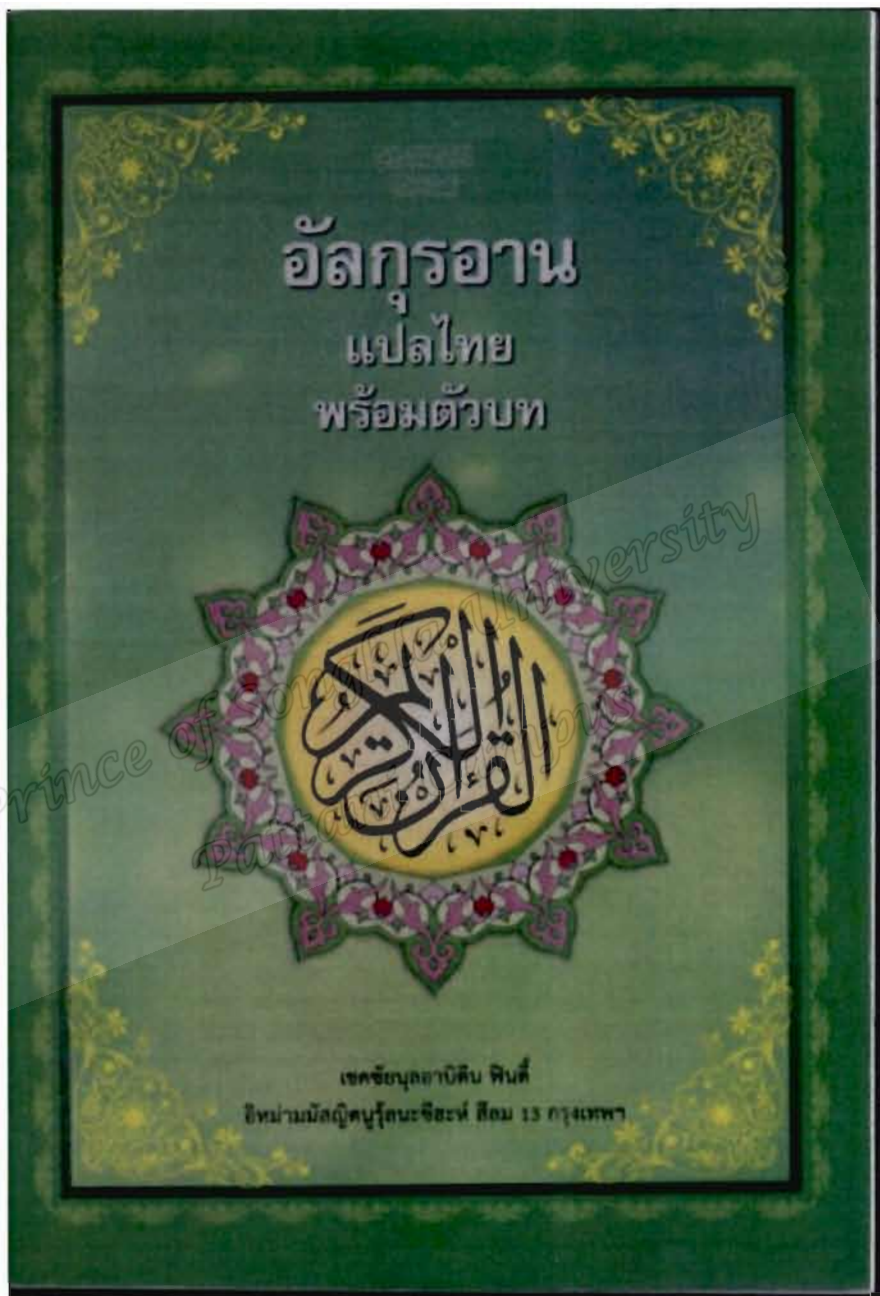

Prince of Songkla University
Pattani Campus

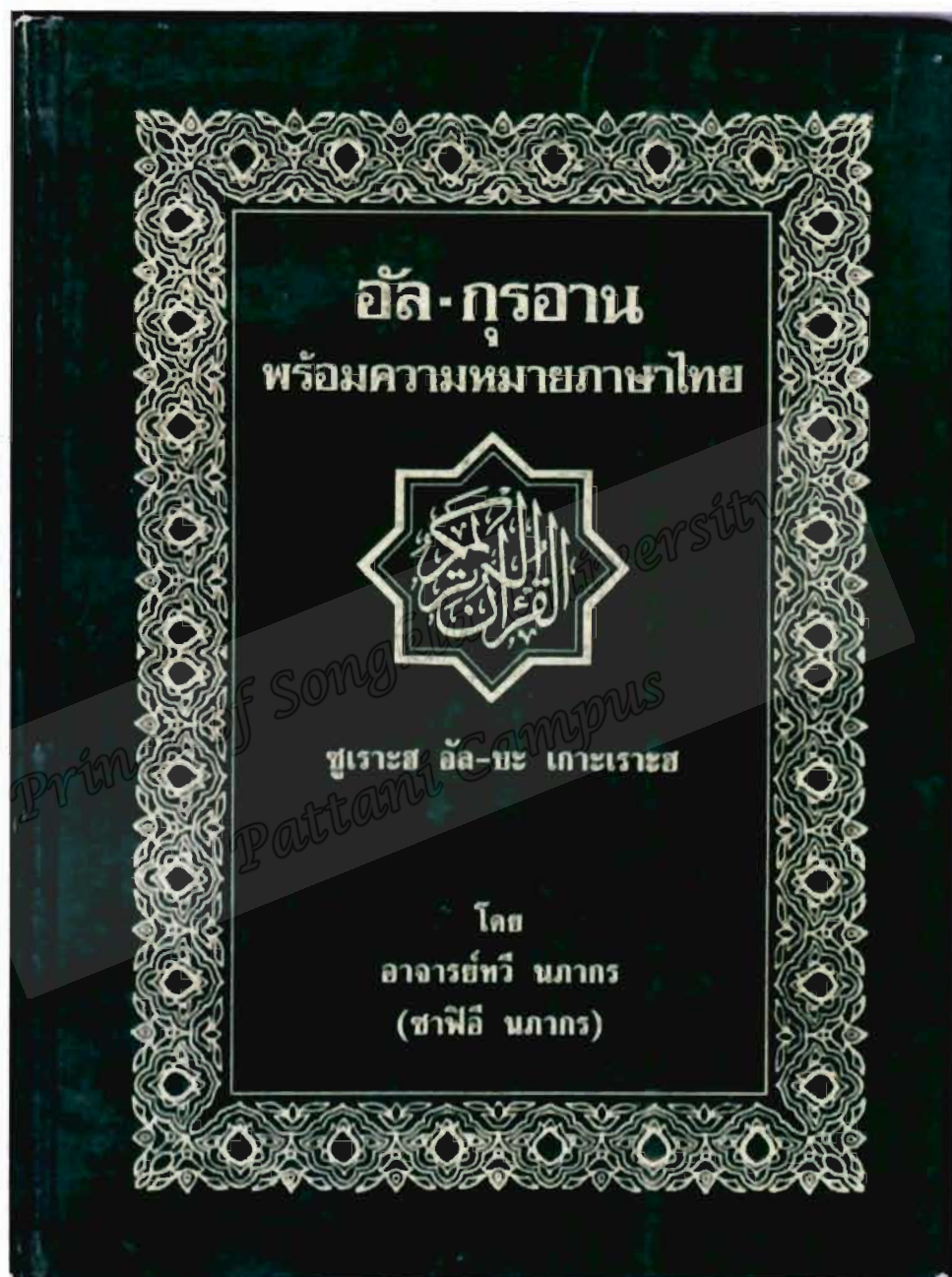

Prince of Songkla University
Pattani Campus

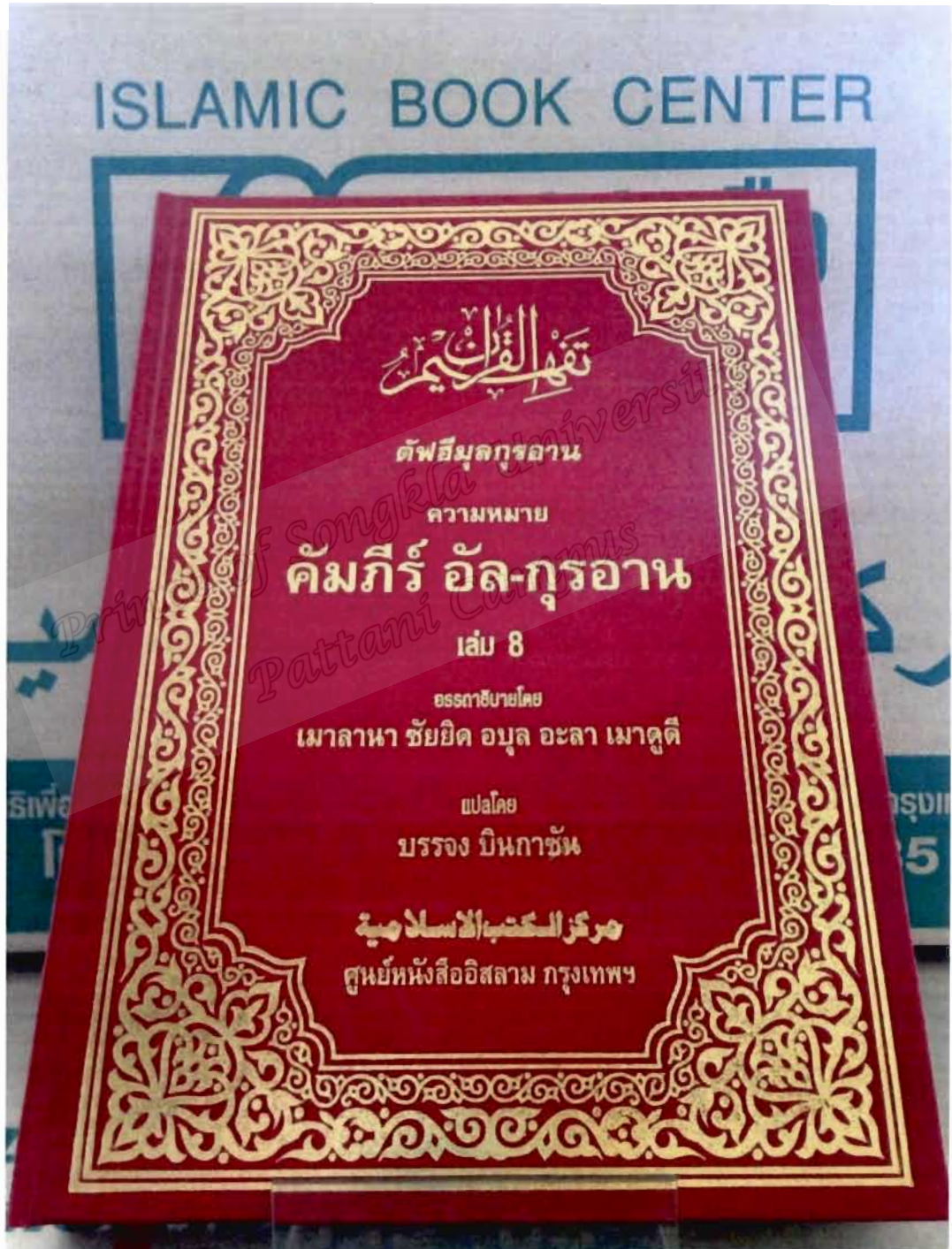

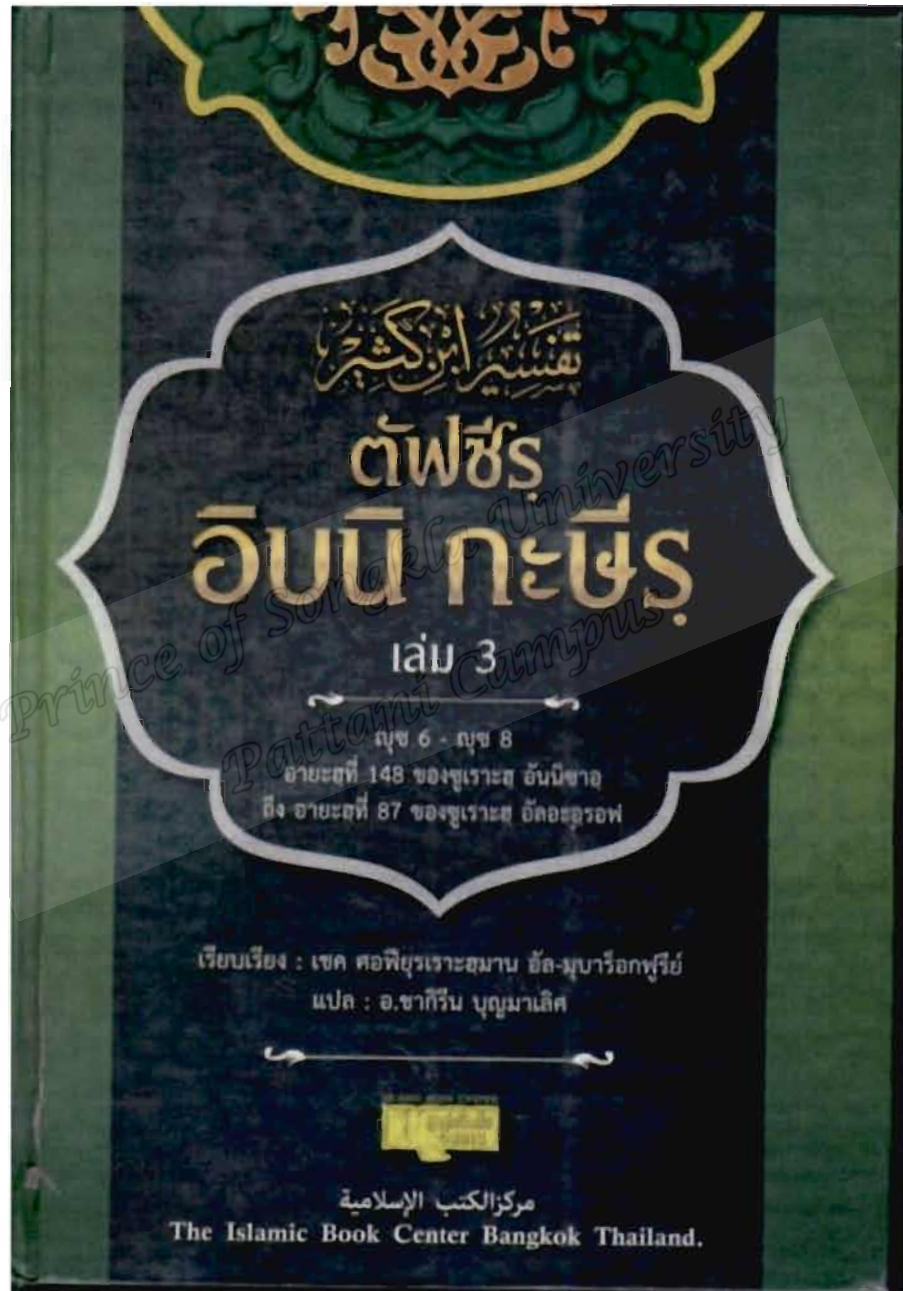

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก (ข)

ลีลาวาทศิลป์ในการแปลความหมายอัลกุรอานฉบับภาษาไทย สุเราะฮ์ฮัจญะเราะฮ์มาน

นุรอไลนา ตยุดิวุตมิกุล¹, ซาฟีอี อาดำ²

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา

² Ph.D. (ตะวันออกกลางศึกษา) ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสารมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการแปลความหมายอัลกุรอานในทรรศนะของนักวิชาการมุสลิม 2) เพื่อศึกษาประวัติการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทย 3) เพื่อศึกษาลีลาวาทศิลป์ในการแปลความหมายอัลกุรอานฉบับภาษาไทย สุเราะฮ์ฮัจญะเราะฮ์มาน โดยศึกษาข้อมูลเอกสารจากคัมภีร์อัลกุรอาน อัลหะดีษ ตำราวิชาการ งานวิจัย และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลตามลำดับของแต่ละหัวข้อตามวัตถุประสงค์ การวิจัยโดยมีแบบบันทึกเป็นเครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้หลักการอธิบายอัลกุรอาน หลักการพิจารณาอัลหะดีษ หลักการทางประวัติศาสตร์ หลักการวาทศิลป์ และหลักการตรึงผู้นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางและรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ด้วยการเขียนบรรยายผล

ผลการวิจัยพบว่า

1. การแปลความหมายอัลกุรอานโดยอ้างอิงจากนิยามทางภาษาศาสตร์มี 4 ลักษณะ คือ 1) การถ่ายทอดถ้อยคำ 2) การอธิบายด้วยภาษาของถ้อยคำนั้น 3) การอธิบายด้วยภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาของถ้อยคำนั้น 4) การถ่ายคำในภาษาหนึ่งด้วยคำจากภาษาอื่น ซึ่งความหมายที่ 4 นี้ตรงกับความหมายของการแปลที่รู้จักกันโดยทั่วไป

เมื่อพิจารณาการแปลความหมายอัลกุรอานด้วยนิยามทางภาษาศาสตร์ความหมายลักษณะที่ 4 สามารถแบ่งการแปลความหมายอัลกุรอานออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ 1.การแปลโดยพยัญชนะ และ 2.การแปลโดยอรรถ ซึ่งการแปลโดยพยัญชนะสามารถแบ่งออกได้อีก 2 ชนิด คือ 1) การแปลโดยพยัญชนะแบบตรงตัว 2) การแปลโดยพยัญชนะแบบไม่ตรงตัว หรือเรียกอีกอย่างว่า

การแปลความหมาย ซึ่งนักวิชาการอนุญาตให้แปลแบบโดยอรรถและโดยพยัญชนะแบบไม่ตรงตัว (หรือการแปลความหมาย) ส่วนการแปลโดยพยัญชนะแบบตรงตัวนั้นนักวิชาการไม่อนุญาต เพราะความแตกต่างระหว่างภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลทำให้การแปลโดยพยัญชนะแบบตรงตัวนั้นสูญเสียความหมาย การแปลรูปแบบนี้จึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้และไม่อนุญาตให้กระทำทั้งในการแปลโดยทั่วไป และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการแปลอัลกุรอาน

2. สามารถแบ่งยุคสมัยของการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทยออกเป็น 3 ยุคซึ่งเป็นการจำแนกโดยพิจารณาจากจุดเริ่มต้นเป็นสำคัญ ได้แก่ ยุคปฐมบท ยุคอักษรศาสนูปถัมภก และยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งแต่ละยุคมีรูปแบบและวิธีการแปลที่แตกต่างกัน แต่มีพัฒนาการเป็นลำดับขั้นตอนที่เหมาะสมต่อการเผยแพร่ความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาอื่นจากภาษาอาหรับ โดยเริ่มด้วยการแปลและการอรรถาธิบายในยุคปฐมบท จากนั้นจึงเป็นการแปลความหมายในยุคอักษรศาสนูปถัมภก และเป็นการแปลตำราอรรถาธิบายอัลกุรอานในยุคโลกาภิวัตน์

3. เนื้อหาของวาทศิลป์ภาษาอาหรับแบ่งออกเป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่ อรรถศิลป์ โวหาร ประจักษ์โวหาร และวิจิตรโวหาร ในสุเราะฮ์ฮุรเราะฮ์มีปรากฏลีลาวาทศิลป์ทั้ง 3 ด้าน โดยที่พบมากที่สุดคืออรรถศิลป์โวหาร รองลงมาคือวิจิตรโวหาร และที่พบน้อยที่สุดคือประจักษ์โวหาร ด้านอรรถศิลป์โวหาร พบเคาะบ์รที่สื่อความหมายโดยตรง เคาะบ์รที่สื่อความหมายโดยนัย และอินซาล์ฮ์ที่เป็นสำนวนคำถามเพื่อให้ยอมจำนน ด้านประจักษ์โวหาร พบอัตดัชบียฮ์ อัลมะญาซ อัลฮิสติอาเราะฮ์ฮ์ อัลกินายะฮ์ ด้านวิจิตรโวหารที่พบคือฮัสส์ัจญ์ฮ์ อัตเตารียะฮ์และอัลมุกอบบะละฮ์ การถ่ายทอดด้วยการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทย ด้านอรรถศิลป์โวหารสามารถทำได้อย่างครบถ้วนในถ้อยคำที่สื่อความหมายโดยตรง ด้านประจักษ์โวหารทำได้อย่างครบถ้วนในอัตดัชบียฮ์ อัลมะญาซ อัลฮิสติอาเราะฮ์ฮ์ อัลกินายะฮ์ ด้านวิจิตรโวหารการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทยทำได้อย่างครบถ้วนในถ้อยคำที่เป็นอัลมุกอบบะละฮ์ ทำได้บางส่วนในอัตเตารียะฮ์ และทำไม่ได้เลยในฮัสส์ัจญ์ฮ์

Rhetorical Stylistics in Thai Translated Version of the Holy Quran with Special Reference to Surah al-Rahman

Nooralina Tayutiwutikul¹ Sarfee Ardam²

¹ Student of Master's Degree in Islamic Studies.

² Ph.D (West Asian Studies) , Depart of Islamic Studies. College of Islamic Studies.
Prince of Songkla University, Pattani Campus.

ABSTRACT

This document research was aimed 1) to study the translation of Quran from Muslim scholar point of view, 2) to investigate the history of Thai translation of Quran, 3) to analyze rhetorical stylistic of the Thai translation of Quran Surah al-Rahman. Data were collected from Quran, al Hadith, academic textbooks, documents, and related research and compiled according to the objective of the research. The instrument of research was a record form. Data were analysis by using the principle of Tafseer Quran, the principle of investigating al Hadith, the principle of historian, the principle of rhetorical and the principle of Tarjeeh. The results were presented by charts and descriptive analysis method.

The research revealed that:

1. The definition of Quran translation reference to the Linguistic divided into 4 as 1) conveying of word, 2) explanation of words with the language of that word, 3) explanation of word in other language that are not the language of that word, 4) conveying worlds in one language with words from other language, however 4th definition as the definition of translated that common known.

When considered the translation of Quran the 4th definition it also can be divided the translation of Quran into 2 principles: 1. literal translation and 2. communicative translation, however literal translation also divided into 2 as 1) very literal translation and 2) modified literal translation, so that the scholar allow to translated by form of communicative translation and modified literal translation, on the other hand the scholar not allow to translated by form of very literal translation

because the difference between the original language and the translated language causing the translation by form of very literal translation that losing its meaning, so the form of translation like that was impossible and not allow on the general translation especially translation of Quran.

2. Translation of Quran to Thai can be classified into three eras by consider the beginning of each era: 1) Early Era, 2) Upholder of Religions Era, and 3) Globalization Era. In each era there are difference styles and methods but has developed into an appropriate sequence for propagating the meaning of Quran into other language from Arabic by started with translation and clarification in Early Era following the translation of Quran in Upholding of Religions Era and the translation of textbook for explanation of Quran in Globalization Era.

3. The contexts of rhetorical of Arabic divided into 3 as thematic purport language, figurative language and marvelous language. There were all of 3 rhetorical in Surah al-Rahman that the most revealed was marvelous language, the second was thematic purport language and the last was figurative language. Thematic purport language was revealing with denotation Khabar, connotation Khabar and Insha'a of the phrase of question to surrender. Figurative language was revealing al-Tashbih, al-Majaz, al-Istiaarah, and al-Kinayah. Marvelous language was revealing as-Sajaa, at-Taoriyah and al-Muqabalah.

The Translation of al Quran to Thai, Thematic Purport Language conveying with complete and direct meaning of word, Figurative Language conveying with complete word of al-Tashbih, ai-Majaz, al-Istiaarah, and al-Kinayah. Marvelous Language that conveying all completed with al-Muqabalah word, some part with al-Taoriyah word and not it all with al-Sajaa word.

บทนำ

อัลกุรอานเป็นหนึ่งในบรรดาคัมภีร์จากฟากฟ้าที่ผู้เป็นเจ้าของแก่มวลมนุษย์ผ่านบรรดาศาสนทูตเพื่อเป็นทางนำในการดำเนินชีวิตจากโลกชั่วคราวสู่โลกนิรันดร์ โดยอัลกุรอานเป็นปัจฉิมคัมภีร์ที่สมบูรณ์ที่สุดที่อัลลอฮ์ ﷻ ประทานลงมาเป็นภาษาอาหรับแก่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ศาสนทูตท่านสุดท้ายซึ่งเป็นชาวอาหรับ ท่ามกลางหมู่ชนที่ใช้ภาษาอาหรับ ทว่าคัมภีร์นี้ก็ไม่ได้ถูกจำกัดไว้สำหรับกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่งบนผืนแผ่นดินนี้เท่านั้น

อัลลอฮ์ ﷻ กล่าวว่า

﴿ تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ﴾

(الفرقان : 1)

ความว่า “ความจำเริญยิ่งแต่พระองค์ ผู้ทรงประทานอัลฟุรกอน¹ แก่บ่าวของพระองค์ (มุฮัมมัด) เพื่อเขาจะได้เป็นผู้ตักเตือนแก่ปวงบ่าวทั้งหมด²”

(อัลฟุรกอน : 1)

เพื่อให้อัลกุรอานสัมฤทธิ์ผลแก่ปวงบ่าวทั้งหมด ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันจึงมีผู้พยายามถ่ายทอดและเผยแพร่คัมภีร์นี้สู่มวลมนุษย์ต่างภาษาและชาติพันธุ์ หนึ่งในวิธีการถ่ายทอดและเผยแพร่ที่ทรงประสิทธิภาพที่สุดก็คือการแปล โดยแรกเริ่มนั้นการแปลอัลกุรอานเป็นไปในลักษณะของการถ่ายทอดและการอธิบายด้วยภาษาอาหรับซึ่งเป็นภาษาของอัลกุรอาน จากนั้นจึงเป็นไปในลักษณะการอธิบายด้วยภาษาอื่นจากภาษาอาหรับ และจึงเป็นการถ่ายคำและความหมายจากภาษาต้นฉบับสู่ภาษาแปล ซึ่งเป็นการแปลตามคานียามที่แพร่หลายอยู่ในปัจจุบัน (al-Zurqānīy, n.d.: 131-153) โดยการแปลอัลกุรอานตามคานียามที่แพร่หลายอยู่ในปัจจุบันนี้ก่อให้เกิดประเด็นศึกษามากมาย เช่น การจำแนกประเภทของการแปล ข้อบัญญัติของการแปลในแต่ละประเภท รวมถึงการถ่ายทอดลีลาทศศิลป์ซึ่งเป็นคุณลักษณะจำเพาะในแต่ละภาษาและเป็นคุณสมบัติที่โดดเด่นของอัลกุรอานด้วย

ลีลาทศศิลป์เป็นสิ่งที่ทำให้สำนวนของอัลกุรอานมีความเหนือชั้นกว่าทุกบทประพันธ์ในโลกนี้ที่มนุษย์ได้ประพันธ์ขึ้น (Nadwah bt.Hj. Daud, 2006: 9) โดยในเฉพาะสุเราะฮ์

¹ คืออัลกุรอานลกะรีม ที่แยกระหว่างความจริงกับความเท็จ

² คือเป็นนบีมุฮัมมัดทั้งมวล และเตือนสำหรับพวกเขาถึงการลงโทษของอัลลอฮ์ ﷻ

อรรถาธิบายที่ประกอบไปด้วยลีลาวาทศิลป์ทั้งในด้านอรรถศิลป์โวหาร ประจักษ์โวหาร วิจิตรโวหาร และมีความไพเราะงดงามที่ประจักษ์ได้โดยปริยาย มีรายงานว่าชนรุ่นแรกให้คุณลักษณะสุเราะฮอ อรรถาธิบายว่าเป็นเจ้าสาวแห่งอัลกุรอาน ด้วยเหตุนี้จึงมีหะดีษกล่าวไว้ว่า

((لِكُلِّ شَيْءٍ عَرُوسٌ، وَعَرُوسُ الْقُرْآنِ الرَّحْمَنُ))³

ความว่า “ทุก ๆ สิ่งนั้นย่อมมีเจ้าสาว และเจ้าสาวของอัลกุรอานนี้ก็คือ สุเราะฮอ อรรถาธิบาย”

ลีลาวาทศิลป์เป็นคุณลักษณะที่ชัดเจนของอัลกุรอาน โดยเฉพาะในสุเราะฮอ อรรถาธิบายที่มีความโดดเด่นด้านลีลาวาทศิลป์ และจากการทบทวนวรรณกรรมด้านการแปล ความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทยยังไม่พบการศึกษาค้นคว้าด้านลีลาวาทศิลป์ในการแปล ความหมายอัลกุรอานอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อนำผลการศึกษามากำหนดกลวิธีการแปลที่เหมาะสมต่อการถ่ายทอดเนื้อหาต้นลีลาวาทศิลป์ ผู้วิจัยจึงจะศึกษาเรื่องนี้โดยยึดเอาคำแปลความหมายอัลกุรอาน ฉบับภาษาไทยของสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับเป็นตัวอย่าง เนื่องจากเป็นฉบับเดียวที่ได้รับการ ตรวจสอบอย่างเป็นรูปธรรมจากศูนย์กษัตริย์พะฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ ด้านการแปลความหมายอัลกุรอานและมีผู้เชี่ยวชาญด้านการแปลความหมายอัลกุรอานโดยตรง (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ, 2542)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการศึกษาค้นคว้าเรื่อง “ลีลาวาทศิลป์ในการ แปลความหมายอัลกุรอานฉบับภาษาไทย สุเราะฮอ อรรถาธิบาย” ซึ่งเป็นสิ่งที่ยังขาดหายในสังคมไทย เป็นการศึกษาก่อนก่อให้เกิดหลักเกณฑ์และระเบียบวิธีที่ดีและถูกต้อง โดยมีคำถามนำ ดังนี้

- 1) ทรรศนะของนักวิชาการในอดีตและปัจจุบันที่มีต่อการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นอย่างไร
- 2) การแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทยมีประวัติความเป็นมาอย่างไร และ 3) ลีลาวาทศิลป์ในการ แปลความหมายอัลกุรอานฉบับภาษาไทย สุเราะฮอ อรรถาธิบาย เป็นเช่นไร การศึกษานี้จะนำไปสู่ การถ่ายทอดความหมายอัลกุรอานที่ใกล้เคียงกับต้นฉบับซึ่งเปี่ยมไปด้วยลีลาวาทศิลป์ที่วิจิตรงดงาม สิ่งนี้จะเป็นความรู้ใหม่ในแวดวงวรรณกรรมแปลของไทย และผลจากการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ แก่ผู้ศึกษา ผู้อ่าน ผู้สนใจที่ใช้ภาษาไทย ไม่เพียงแต่มุสลิมผู้มีความศรัทธาต่ออัลกุรอานเท่านั้น แต่ยัง รวมถึงปวงบ่าวทั้งมวลของอัลลอฮ์ ﷻ ที่พระองค์มอบอัลกุรอานมาเป็นทางนำแก่พวกเขาด้วย

³ หะดีษบันทึกโดย al-Bayhaqī, 2003: 2265 (เป็นหะดีษมุกันกีร์ คู่อัญญาอะฮ์ฟะฮ์ของ al-'Albānī, 1999: 1350)

อัลกุรอาน อัลหะดีษ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อัลกุรอานที่เกี่ยวข้องกับการแปลความหมายอัลกุรอาน

จากการศึกษาไม่พบอายะฮ์อัลกุรอานที่กล่าวถึงเรื่องนี้อย่างชัดเจนโดยตรง แต่จะพบการอธิบายอายะฮ์อัลกุรอานของนักวิชาการหลายท่านที่อ้างอิงถึงการแปลความหมายอัลกุรอาน เช่นในอายะฮ์อัลกุรอานต่อไปนี้

﴿ وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلِمَ ﴾

(التوبة : 6)

ความว่า “และหากว่ามีคนใดในหมู่ผู้ตั้งภาคีได้ขอให้เจ้าคุ้มครองก็จงคุ้มครองเขาเถิด จนกว่าเขาจะได้ยินคำรัสของอัลลอฮ์”

(อัตเตาบะฮ์ : 6)

อิบนุตัยมียะฮ์ (Ibn-Taymīyah, 1999: 1/221) กล่าวว่า จุดประสงค์ของการได้ยินคือการได้ยินที่เข้าใจความหมายด้วย เพียงการได้ยินโดยปราศจากความเข้าใจไม่อาจบรรลุจุดประสงค์ได้ หากว่าสิ่งนั้นไม่ใช่ภาษาอาหรับก็จำเป็นต้องแปลความหมาย และหากเป็นภาษาอาหรับก็จำเป็นต้องแจกแจงความหมาย

อัลลอฮ์ ﷻ กล่าวไว้ในคัมภีร์ของพระองค์อีกด้วยว่า

﴿ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رُسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ ﴾

(إبراهيم : 4)

ความว่า “และเราได้ส่งเราะสุลคนใด นอกจากด้วยการพูดภาษาชนชาติของเขา เพื่อจะได้ชี้แจงอย่างชัดแจ้งแก่พวกเขา”

(อิบรอฮีม : 4)

อัชชะมะคชะรีย (al-Zamaksharīy, 1999: 588) กล่าวว่า อัลกุรอานนั้นอาจถูกประทานลงมาด้วยภาษาทั้งมวลหรือเพียงภาษาเดียวก็ย่อมได้ แต่ไม่มีความจำเป็นใด ๆ ที่จะประทานอัลกุรอานลงมาในทุกภาษา เพราะการแปลความหมายได้ทำหน้าที่นั้นแล้ว

อัลหะดีษที่เกี่ยวข้องกับการแปลความหมายอัลกุรอาน

มีหะดีษรายงานจากท่านอับดุลลอฮฺ บิน อับบาส رضي الله عنه ซึ่งได้รับการบอกเล่าจาก อับดุลลอฮฺ บิน หัรบ رضي الله عنه ว่า ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ส่งสารไปถึงเฮราคลิอัสจักรพรรดิแห่งโรมัน ในสารนั้นมีอายะฮ์อัลกุรอานสุเราะฮ์อาลอิมรอน อายะฮ์ที่ 64 ปรากฏอยู่ด้วย โดยเนื้อหาของสารกล่าวว่า

((بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، مِنْ مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ، إِلَى هِرَقْلٍ عَظِيمِ
الْمُرُومِ، سَلَامٌ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى، أَمَا بَعْدُ: فَإِنِّي أَدْعُوكَ بِدَعَايَةِ
الْإِسْلَامِ، أَسْلِمْتَ تَسَلَّمْتَ، وَأَسْلِمْتَ يُؤْتِكَ اللَّهُ أَجْرَكَ مَرَّتَيْنِ، فَإِنْ تَوَلَّيْتَ،
فَعَلَيْكَ إِثْمُ الْأَرِيسِيِّينَ ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ، أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا، وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا
أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ، فَإِنْ تَوَلَّوْا، فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾))⁴

ความว่า ด้วยนามของอัลลอฮฺ ผู้เปี่ยมเมตตา ผู้กรุณายิ่ง จากมุฮัมมัด บ่าวของอัลลอฮฺ ﷺ และศาสนทูตของพระองค์ ถึงเฮราคลิอัสจักรพรรดิ แห่งโรมัน ขอความสันติสุขมีแต่ผู้ดำเนินตามทางนำที่ถูกต้อง ข้าพเจ้า ขอเชิญชวนท่านสู่อิสลาม หากท่านยอมรับอิสลามท่านจะปลอดภัย และอัลลอฮฺ ﷻ จะตอบแทนรางวัลแก่ท่านเป็นสองเท่า แต่หากท่าน ปฏิเสธ ท่านจะต้องรับผิดชอบต่อความเป็นไปของราษฎรของท่าน “โอ้ ชาวคัมภีร์ จงมายังถ้อยคำหนึ่งซึ่งเท่าเทียมกันระหว่างเราและ พวกท่าน คือเราจะไม่เคารพสักการะนอกจากอัลลอฮฺเท่านั้น และเรา จะไม่ให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นภาคีกับพระองค์ และพวกเราบางคนก็จะไม่ ยึดถืออีกบางคนเป็นเจ้าอื่นจากอัลลอฮฺ แล้วหากพวกเขาผินหลังให้ ก็จงกล่าวเถิดว่า พวกท่านจงเป็นพยานด้วยว่า แท้จริงพวกเรานั้นเป็นผู้ น้อมตาม”

และจากรายงานที่บันทึกโดย al-Bayhaqī⁵, al-Hakim⁶, 'Ibn Sa'd⁷ เล่าว่า อัมรฺ บิน อุมัยยะฮฺ เป็นผู้หนึ่งในคณะที่เดินทางไปเอธิโอเปียเพื่อมอบสารจากท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ

⁴ หะดีษบันทึกโดย al-Bukhārī, 2001: 2941

⁵ หะดีษบันทึกโดย al-Bayhaqī, 1988: 2/308-310

แก่กษัตริย์เนกุส ซึ่งอัมรฺ บิน อุมัยยะฮฺได้ทำหน้าที่แปลความหมายสารจากท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นภาษาถิ่นให้กษัตริย์เนกุสฟัง และในสารนั้นมีอายะฮ์อัลกุรอานปรากฏอยู่ด้วย

สารที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ให้เศาะหาบะฮฺนำไปมอบแก่เหล่ากษัตริย์และผู้ปกครองหัวเมืองต่าง ๆ รอบคาบสมุทรอาหรับนี้เป็นภาษาอาหรับ เนื้อหาและอายะฮ์อัลกุรอานที่ปรากฏอยู่ในสารจำเป็นต้องได้รับการถ่ายทอดเป็นภาษาถิ่นของแต่ละท้องถิ่นเพื่อให้ผู้คนเหล่านั้นเข้าใจ ซึ่งวิธีการที่ทำให้การถ่ายทอดสัมฤทธิ์ผลมากที่สุดก็คือการแปลความหมาย จากเหตุการณ์เหล่านี้จึงกล่าวได้ว่าการแปลความหมายอัลกุรอานนั้นมีขึ้นตั้งแต่สมัยของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และเป็นสิ่งที่ท่านสนับสนุนให้ทำเพื่อเป็นการเผยแผ่พจนานุกรมของอัลลอฮฺ ﷻ ให้กว้างไกลออกไป

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลความหมายอัลกุรอาน

มุฮัมมัด บิน अब್ದุรเราะหฺมาน อัชชาฮฺยอ (Muhammad bin 'Abd al-Rahmān al-Sharyi', 2002: 27) ได้ศึกษาเรื่อง สิ่งใดที่สมควรปฏิบัติเป็นลำดับแรกระหว่างการอธิบายอัลกุรอานด้วยภาษาที่ไม่ใช่ภาษาอาหรับและการแปลความหมายอัลกุรอาน ผลการศึกษาพบว่า

1. การทำให้ศาสนาอิสลามแพร่หลายนั้นจำเป็นต้องใช้ภาษาอิสลามคือภาษาอาหรับในการเผยแผ่ แต่สำหรับการเผยแผ่อิสลามให้กับบุคคลที่ไม่ใช่ชาวอาหรับต้องใช้ภาษาที่พวกเขาสามารถรับรู้และเข้าใจได้

2. ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้เคยส่งสารไปยังบรรดากษัตริย์ในอดีตด้วยความพยายามที่จะให้อิสลามแพร่หลายไปทั่วโลก ซึ่งเป็นหลักฐานที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการแปลความหมายอัลกุรอาน

3. จากประวัติศาสตร์อิสลามได้กล่าวไว้ว่า มีการอธิบายอัลกุรอานด้วยภาษาที่ไม่ใช่ภาษาอาหรับมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 2 ของฮิจญ์เราะฮ์ศักราช

4. วิวัฒนาการของการแปลความหมายอัลกุรอานได้ผ่านขั้นตอนกระบวนการและช่วงเวลาตามลำดับ ซึ่งจบลงด้วยการยอมรับถึงความสำคัญและความจำเป็นของการแปล

5. การอธิบายอัลกุรอานด้วยภาษาอื่นนอกเหนือจากภาษาอาหรับควรปฏิบัติก่อนการแปลความหมาย หลังจากนั้นถึงจะทำการแปลตำราอธิบายอัลกุรอานอีกครั้งหนึ่ง

6. ได้ประจักษ์ถึงความอุตสาหพยายามของศูนย์กษัตริย์พะฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน ในการแปลความหมายอัลกุรอาน

⁶ ทะด็ชบันทึกโดย al-Hakim, 2000: 2/679

⁷ ทะด็ชบันทึกโดย Ibn Sa'd, 2001: 1/222-223

มะหมุด บิน อับดุลสลาม อะซับ (Mahmūd bin ‘Abd al-Salām ‘Azab, 2002: 83) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาต่าง ๆ ของการแปลความหมายอัลกุรอาน (สิ่งที่ต้องเอาใจใส่ต่อภาษาที่ได้รับ การถ่ายทอด) ในงานวิจัยเริ่มด้วยการนำเข้าเรื่องการแปลความหมายอัลกุรอาน รายละเอียดค่านิยม ของการแปล การแปลความหมายอัลกุรอาน โดยพยายามชี้ให้เห็นถึงอัตลักษณ์หรือลักษณะพิเศษของ ภาษาที่ใช้ในอัลกุรอานกับกระบวนการแปล ซึ่งได้อธิบายว่าการแปลภาษานั้นขึ้นอยู่กับภาษาที่ได้รับ การแปล นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า “สิ่งใดบ้างที่จะต้องให้ความเอาใจใส่ต่อภาษาที่ได้รับ การแปล” ด้วยการกล่าวถึงปัญหาคำศัพท์เฉพาะ ปัญหาด้านการอธิบาย และสรุปได้ว่าในปัจจุบันยังไม่พบผลงานแปลความหมายอัลกุรอานฉบับใดที่มีความสมบูรณ์ โดยปราศจากข้อบกพร่อง ข้อผิดพลาด หรือข้อตำหนิตใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นความผิดพลาดทางด้านภาษาหรือด้านอื่น ๆ ทั้งจากผู้แปล ที่เป็นมุสลิมหรือมิใช่มุสลิมก็ตาม เนื่องจากภาษาของมนุษย์นั้นมีความหลากหลายไม่สามารถที่จะหา คำศัพท์ที่เหมาะสมและตรงกันได้ ซึ่งแต่ละภาษาจะมีโครงสร้างของประโยคที่มีความหมายเฉพาะอัน บ่งบอกถึงความลึกซึ้งของแต่ละภาษา ดังนั้น การให้ความหมายจึงเป็นเพียงการแปลให้อยู่ในกรอบ ของตัวบทเท่านั้น จากนั้นผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ คือ ควรเชิญชวนให้มีการพบปะเพื่อ ทหารือกันระหว่างผู้แปลความหมายอัลกุรอานและผู้ที่มีความสำคัญกับเรื่องการแปลความหมาย อัลกุรอานที่ได้ศึกษาและได้วิเคราะห์เกี่ยวกับงานแปล และผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการแปล นอกจากนี้ยังเสนอให้จัดตั้งภาควิชาที่เกี่ยวข้องกับการแปลความหมายอัลกุรอานขึ้นใน คณะศิลปศาสตร์ของแต่ละมหาวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นการเฉพาะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการแปลความหมายอัลกุรอานในทรรศนะของนักวิชาการมุสลิม
2. เพื่อศึกษาประวัติการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทย
3. เพื่อศึกษาลีลาทศศิลป์ในการแปลความหมายอัลกุรอานฉบับภาษาไทย

สุเราะฮ์ฮัจญะฮ์

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ทราบข้อบัญญัติการแปลความหมายอัลกุรอานในทรรศนะของนักวิชาการมุสลิม
2. ทราบประวัติและพัฒนาการของการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทย
3. ทราบถึงลีลาทศศิลป์ของอัลกุรอาน และลีลาทศศิลป์ในการแปลความหมาย

อัลกุรอานฉบับภาษาไทย สุเราะฮ์ฮัจญะฮ์

4. เป็นการส่งเสริมวิทยาการและความรู้ในศาสตร์อิสลามศึกษาด้านการแปลและการอธิบายความหมายอัลกุรอานแก่นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป

5. ผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อผู้ทำหน้าที่เผยแพร่ศาสนาและถ่ายทอดความหมายอัลกุรอาน โดยสามารถกำหนดแนวทางการแปลความหมายอัลกุรอาน เป็นภาษาไทยให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมต่อความต้องการและความจำเป็นของยุคสมัย

6. ข้อเสนอแนะแนวทางการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทยที่ได้จากการวิเคราะห์ เป็นการสร้างองค์ความรู้ ประสบการณ์ และนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนและเพื่อการทำวิจัยต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้มี 2 ส่วน คือการศึกษาเอกสารและการศึกษาวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร

ศึกษาเอกสารด้านการแปล โดยครอบคลุมประเด็นเนื้อหาด้ว้นคำนิยามและประเภทของการแปล คำนิยามของอัลกุรอาน ความหมายและวัตถุประสงค์ของอัลกุรอาน การแปลความหมายอัลกุรอานและทรรศนะของนักวิชาการที่มีต่อการแปลความหมายอัลกุรอาน การแปลความหมายอัลกุรอานในมิติทางนิติศาสตร์และประวัติศาสตร์ ประวัติและพัฒนาการของการแปลความหมายอัลกุรอานในประเทศไทย ความเป็นมาและผลงานทางวิชาการของสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ

ศึกษาเอกสารด้านลีลาทศศิลป์ โดยครอบคลุมประเด็นเนื้อหาด้ว้นความหมายและพัฒนาการของลีลาทศศิลป์ และประเภทของลีลาทศศิลป์ภาษาอาหรับทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ อรรถศิลป์โวหาร ประจักษ์โวหาร และวิจิตรโวหาร

2. การศึกษาวิเคราะห์

ศึกษาวิเคราะห์ลีลาทศศิลป์ของอัลกุรอาน สุเราะฮ์ฮัจญะฮ์ โดยครอบคลุมประเด็นเนื้อหาของสุเราะฮ์ฮัจญะฮ์ และการวิเคราะห์ทศศิลป์ทั้ง 3 ประเภทในสุเราะฮ์ฮัจญะฮ์

ศึกษาวิเคราะห์ลีลาทศศิลป์ในการแปลความหมายอัลกุรอานฉบับภาษาไทย สุเราะฮ์ฮัจญะฮ์ โดยเป็นการเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้จากวิเคราะห์ลีลาทศศิลป์ของสุเราะฮ์ฮัจญะฮ์กับความหมายอัลกุรอานฉบับภาษาไทย สุเราะฮ์ฮัจญะฮ์ ซึ่งผู้วิจัยจะยึดเอาความหมายอัลกุรอานฉบับภาษาไทยแปลโดยสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับเป็นตัวอย่างในการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสาร รวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และ ตติยภูมิ โดยมีแบบบันทึกเป็นเครื่องมือ จากนั้นจึงจัดกระทำข้อมูลโดยการรวบรวมและจำแนก ประเภทเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์การวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูลโดยตรวจสอบความถูกต้องของ ข้อมูลและความสอดคล้องกับหัวข้อเรื่อง จากนั้นจึงแยกแยะข้อมูลตามประเด็นของแต่ละหัวข้อเพื่อ สะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้หลักการอธิบายอัลกอริธึม หลักการ พิจารณาอัลหะดีษ หลักการทางประวัติศาสตร์ หลักการวาทศิลป์ และหลักการตรรกะ จากนั้นจึง นำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์ลีลาวาทศิลป์ในสุเราะฮ์เราะหฺมาน และเชื่อมโยงกับความหมาย อัลกอริธึม สุเราะฮ์เราะหฺมาน ฉบับแปลเป็นภาษาไทยโดยสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ และนำเสนอ ผลการศึกษาลีลาวาทศิลป์ในการแปลความหมายอัลกอริธึมฉบับภาษาไทย สุเราะฮ์เราะหฺมาน ด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยจะแยกกล่าวใน 3 ประเด็น ได้แก่ การแปลความหมายอัลกอริธึมใน วรรณคดีของนักวิชาการมุสลิม ประวัติการแปลความหมายอัลกอริธึมเป็นภาษาไทย และลีลาวาทศิลป์ ในการแปลความหมายอัลกอริธึมฉบับภาษาไทย สุเราะฮ์เราะหฺมาน โดยแต่ละประเด็นมี รายละเอียด ดังต่อไปนี้

การแปลความหมายอัลกอริธึมในวรรณคดีของนักวิชาการมุสลิม

จากการศึกษาการแปลความหมายอัลกอริธึมพบว่า การแปลความหมายอัลกอริธึม โดยอ้างอิงจากนิยามทางภาษาศาสตร์มี 4 ลักษณะ คือ 1) การถ่ายทอดถ้อยคำ 2) การอธิบายด้วย ภาษาของถ้อยคำนั้น 3) การอธิบายด้วยภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาของถ้อยคำนั้น 4) การถ่ายคำในภาษา หนึ่งด้วยคำจากภาษาอื่น ซึ่งความหมายลักษณะที่ 4 นี้ตรงกับความหมายของการแปลที่รู้จักกัน โดยทั่วไป

เมื่อพิจารณาการแปลความหมายอัลกอริธึมด้วยนิยามทางภาษาศาสตร์ตาม ความหมายลักษณะที่ 4 สามารถแบ่งการแปลความหมายอัลกอริธึมออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ 1.การแปลโดยพยัญชนะ และ 2.การแปลโดยอรรถ ซึ่งการแปลโดยพยัญชนะสามารถแบ่งออกได้อีก 2 ชนิด คือ 1) การแปลโดยพยัญชนะแบบตรงตัว 2) การแปลโดยพยัญชนะแบบไม่ตรงตัว หรือเรียกอีก อย่างเป็นทางการแปลความหมาย ซึ่งนักวิชาการอนุญาตให้ถ่ายทอดความหมายอัลกอริธึมได้ด้วยการแปล แบบโดยอรรถและโดยพยัญชนะแบบไม่ตรงตัว(หรือการแปลความหมาย) ส่วนการแปลโดยพยัญชนะ

แบบตรงตัวนั้นไม่เป็นที่อนุญาตโดยเอกฉันท์ของนักวิชาการ เพราะความแตกต่างระหว่างภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลทำให้การถ่ายทอดนั้นสูญเสียความหมายและการสื่อสารไม่สัมฤทธิ์ผลเมื่อใช้การแปลชนิดนี้ การแปลโดยพยัญชนะแบบตรงตัวจึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้และไม่อนุญาตให้กระทำทั้งในการแปลโดยทั่วไป และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการแปลอัลกุรอาน

จากการศึกษาการแปลความหมายอัลกุรอานในมิติทางประวัติศาสตร์พบว่า การถ่ายทอดความหมายอัลกุรอานมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องตลอดหน้าประวัติศาสตร์ผ่านยุคสมัยต่าง ๆ ของการแปลอัลกุรอาน ที่เมื่อจำแนกโดยพิจารณาจากสภาพโดยรวมของแต่ละยุคสมัยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ยุค ได้แก่ ยุคแรกเริ่ม ยุคเรืองรอง และยุคโรยรา พัฒนาการของการแปลและการถ่ายทอดความหมายอัลกุรอานนี้มีความสอดคล้องกับความหมายทางด้านภาษาศาสตร์ของการแปลความหมายอัลกุรอาน กล่าวคือ เริ่มต้นด้วยการถ่ายทอดตัวบทและความหมายอัลกุรอาน จากนั้นจึงเป็นการอธิบายด้วยภาษาของอัลกุรอานและอธิบายด้วยภาษาอื่นจากอัลกุรอาน และจึงเป็นการแปลตามรูปแบบที่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาการแปลความหมายอัลกุรอานตามความรุ่งเรืองของประวัติศาสตร์อิสลามแล้ว พบว่าเป็นไปในทางตรงกันข้ามกัน กล่าวคือ ในยุคแรกเริ่มที่อิสลามเริ่มปรากฏจนถึงยุคเรืองรองของหน้าประวัติศาสตร์อิสลามนั้น ไม่มีการแปลอัลกุรอานเกิดขึ้นหรือเริ่มมีก็เพียงส่วนน้อย แต่การแปลอัลกุรอานกลับรุ่งเรืองในช่วงที่โลกอิสลามเข้าสู่ยุคโรยรา ซึ่งเป็นพัฒนาการของการแปลอัลกุรอานที่มีปัจจัยด้านการขยายดินแดน การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างอารยธรรมเป็นตัวแปรกำหนด

ประวัติการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทย

จากการศึกษาประวัติการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทย สามารถแบ่งยุคสมัยของการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทยออกเป็น 3 ยุค ซึ่งเป็นการจำแนกโดยพิจารณาจากจุดเริ่มต้นเป็นสำคัญ ได้แก่ ยุคปฐมบท ยุคอัครศาสนูปถัมภก และยุคโลกาภิวัตน์

ในยุคปฐมบทอยู่ในช่วงปี พ.ศ.2478-พ.ศ.2510 เป็นยุคที่เริ่มปรากฏการแปลความหมายอัลกุรอานและตีพิมพ์ขึ้นเป็นรูปธรรม ซึ่งต่างจากก่อนหน้านี้ที่การแปลความหมายอัลกุรอานจะเป็นลักษณะของการบรรยาย รูปแบบการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทยในยุคนี้จะเป็นการแปลบางส่วนโดยนิยมเลือกแปลในส่วนแรกของอัลกุรอาน ยังไม่มีการแปลแบบครบ 30 ญุซอ์ปรากฏขึ้น ด้านประเภทของการแปลส่วนใหญ่จะเป็นการแปลแบบอธิบาย มีการแปลความหมายเพียงหนึ่งผลงานแปลเท่านั้น

ยุคอัครศาสนูปถัมภกอยู่ในช่วงปี พ.ศ.2511-พ.ศ.2541 เป็นยุคที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 แห่งราชวงศ์จักรี ผู้เป็นองค์อัครศาสนูปถัมภกได้พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์สนับสนุนการจัดพิมพ์ “พระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน ฉบับแปลความหมายและขยายความ” รูปแบบการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทยในยุคนี้มีทั้งการแปลแบบบางส่วนและการแปลแบบครบ 30 ญุซอ์ ด้านประเภทของการแปลมีทั้งการแปลความหมายและการแปลแบบอรรถาธิบาย เป็นยุคที่การแปลความหมายอัลกุรอานมีความเฟื่องฟูมาก โดยนอกจากการแปลทั้งสองประเภทแล้ว ยังมีการอรรถาธิบาย (ตัฟซีร์) การแปลตำราอรรถาธิบาย และมีการนำคำแปลมาเรียบเรียงในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เรียบเรียงตัวบทคู่กับคำอ่านและคำแปล มีการนำเสนอตัวบท คำแปล และแยกคำศัพท์ด้วย

ยุคโลกาภิวัตน์อยู่ในช่วงปี พ.ศ.2542-ปัจจุบัน เป็นยุคที่มีองค์กรต่างชาติที่ทำหน้าที่ส่งเสริมด้านการแปลความหมายอัลกุรอานเข้ามาตรวจสอบและตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทย รูปแบบการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทยในยุคนี้มีปรากฏทั้งสองรูปแบบ ประเภทของการแปลความหมายอัลกุรอานก็มีปรากฏทั้งสองประเภท แต่เมื่อเทียบในด้านปริมาณและความหลากหลายแล้วไม่คึกคักเท่ายุคก่อนหน้า ที่มีชีวิตชีวาอยู่ในยุคนี้คือการแปลตำราอรรถาธิบายทั้งของนักวิชาการในอดีตและนักวิชาการร่วมสมัย มีทั้งที่แปลจนครบ 30 ญุซอ์ แล้วและที่กำลังทยอยแปล แม้การแปลความหมายอัลกุรอานจะไม่เฟื่องฟูเท่ายุคที่ผ่านมา แต่การตรวจสอบผลงานแปลและการศึกษาความหมายอัลกุรอานในเชิงลึกก็เป็นคุณลักษณะเด่นของยุคนี้ที่ความเป็นโลกาภิวัตน์ได้มอบไว้ให้

จากการศึกษาผลงานแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทยในแต่ละยุค พบว่าลักษณะโดยรวมของการแปลความหมายอัลกุรอานในแต่ละยุคสะท้อนภาพของสังคม วัฒนธรรม และความต้องการของผู้คนในยุคนั้น ๆ โดยในยุคปฐมบทผู้คนต่างตระการตาต่อการทำงานหาเลี้ยงชีพ โรงเรียนที่สอนวิชาการด้านศาสนาอิสลามยังมีไม่มากนักที่มีอยู่บ้างก็ต้องเสียค่าเล่าเรียน จึงเป็นการยากที่มุสลิมโดยทั่วไปจะมาเรียนเพราะต้องสูญเสียทุนทรัพย์และการประกอบอาชีพ ยี.एम.มุนซี และทองหยิบ ยวงมณีจึงได้คิดแปลใจความของอัลกุรอานเป็นภาษาไทย เพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษาอัลกุรอานของบรรดามุสลิม โดยไม่ต้องเสียทุนทรัพย์และไม่ต้องเสียเวลาละทิ้งการประกอบอาชีพมาเล่าเรียน (ยี.एम.มุนซี และทองหยิบ ยวงมณี, 2478)

ส่วนยุคอัครศาสนูปถัมภกที่การแปลมีความเฟื่องฟูมีผลงานแปลหลากหลายสำนวนสังเกตได้ว่าผลงานแปลในยุคนี้ส่วนใหญ่จะเป็นการแปลบางส่วนของอัลกุรอานโดยเฉพาะการแปลความหมายสุเราะฮ์อัลฟาตีหะฮ์และสุเราะฮ์ในญุซอ์อัมมะ นอกจากการแปลและการอรรถาธิบาย และการแปลความหมายแล้ว ก็ยังปรากฏรูปแบบอื่น ๆ ของการถ่ายทอดความหมายอัลกุรอาน เช่น มีการ

นำผลงานแปลมาเรียบเรียงใหม่โดยใส่คำอ่านกำกับ รวมถึงมีการแยกคำศัพท์จากอายะฮัลกุรอาน และให้ความหมายของคำศัพท์เหล่านั้นไว้ด้วย รูปแบบการถ่ายทอดที่นอกเหนือจากการแปลประเภทต่าง ๆ นี้ เกิดขึ้นในลูซอฮัมมะที่มีลักษณะเป็นสุเราะฮ์สั้น ๆ สะดวกต่อการท่องจำและนิยมใช้ในการละหมาด จึงเป็นไปได้ว่าผลงานแปลและการเรียบเรียงเหล่านี้เป็นไปเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของมุสลิมในยุคหนึ่งที่ต้องการท่องจำและเข้าใจความหมายของอายะฮัลกุรอานที่ใช้อ่านในละหมาด

ในยุคโลกาภิวัตน์นั้น การเข้ามาตรวจทานความหมายอัลกุรอานของศูนย์กษัตริย์พะฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน ทำให้สำนวนการแปลความหมายอัลกุรอานที่มากมายและหลากหลายมีความเป็นเอกภาพมากขึ้น และยังเป็นการเพิ่มมาตรฐานของผลงานแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทย การทำหน้าที่แจกจ่ายผลงานแปลของศูนย์กษัตริย์พะฮัดทำให้ผู้คนในยุคนี้เข้าถึงความหมายอัลกุรอานที่ได้รับการแปลแล้วอย่างทั่วถึง วิชาความรู้ที่เคยเป็นศาสตร์เฉพาะทางเข้าถึงได้ยากจึงกลายมาเป็นความรู้พื้นฐานที่เข้าถึงผู้คนได้ง่ายกว่าในยุคก่อนหน้า บรรยากาศการศึกษาหาความรู้ที่ได้รับการอำนวยความสะดวกและความเป็นโลกาภิวัตน์ที่เร่งเร้าให้ศึกษาเพิ่มเติม ทำให้ความต้องการการศึกษาความหมายอัลกุรอานของผู้คนในยุคนี้เปลี่ยนไป จากการศึกษาเพียงความหมายของอัลกุรอานไปสู่การศึกษาการอธิบายอัลกุรอานซึ่งเป็นวิชาความรู้ที่เฉพาะทางกว่าเดิม ความต้องการของผู้คนจึงสะท้อนให้เห็นผ่านรูปแบบการแปลตำราอธิบายอัลกุรอานซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีชีวิตชีวาอยู่ในยุคนี้

ลีลาวาทศิลป์ในการแปลความหมายอัลกุรอานฉบับภาษาไทย สุเราะฮ์ฮุฎุรเราะฮ์มาน

จากการศึกษาลีลาวาทศิลป์ภาษาอาหรับพบว่าวาทศิลป์ภาษาอาหรับมีพัฒนาการที่ยาวนาน จากช่วงที่เน้นเพียงอรรถรส สู่ช่วงที่เริ่มวางกฎเกณฑ์ จนถึงปัจจุบันที่กฎเกณฑ์นิ่งและอยู่ตัวแล้ว นักวิชาการด้านนี้ก็ยังคงศึกษาค้นคว้าต่อไปในมิติที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยเนื้อหาของวาทศิลป์ภาษาอาหรับแบ่งออกเป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่ อรรถศิลป์โวหาร ประจักษ์โวหาร และวิจิตรโวหาร

ด้านอรรถศิลป์โวหาร เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการใช้คำให้ถูกต้องตามกาลเทศะ คือ ถูกต้องตามเวลา สถานที่ และเหมาะสมกับผู้ฟัง โดยด้านอรรถศิลป์โวหารนี้แบ่งคำออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ เคาะบ์และอินซาล์ และยังมีกฎเกณฑ์อื่น ๆ ของด้านการใช้คำให้ถูกต้องด้วย เช่น การจำกัดความ การเชื่อมความและการแยกความ การย่อความ การยืดความ และสมดุลความ

ด้านประจักษ์โวหาร เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นภาพพจน์ของคำ เป็นการสื่อถึงความหมายหนึ่งด้วยถ้อยคำสำนวนที่หลากหลาย โดยศึกษาโวหารการเปรียบเทียบรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ อุปมาโวหาร อุปลักษณ์ อุปนาม และอุปนัย

ด้านวิจิตรโวหาร เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นในด้านการตกแต่งประดับประดาถ้อยคำให้สวยงาม ซึ่งการประดับประดานี้เป็นได้ทั้งในถ้อยคำและความหมาย โดยวิจิตความหมายมีหลายรูปแบบ เช่น อัญญาบถ อลฺมุกอบะละฮฺ อตเตารียะฮฺ วิจิตรถ้อยคำก็มีหลายรูปแบบเช่นกัน เช่น อลฺญินาส และอัสสัจญ์อ์หรือเสียงสัมผัส

จากการศึกษาสุเราะฮฺอัรเราะฮฺมานพบว่า สุเราะฮฺอัรเราะฮฺมานมีจำนวน 78 อายะฮฺ และนักวิชาการส่วนใหญ่มีทรรศนะว่าเป็นสุเราะฮฺมัคกียะฮฺ เนื้อหาของสุเราะฮฺมุ่งเน้นที่หลักการศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ การศรัทธาต่อวันสิ้นโลกและชีวิตหลังความตายในปรโลก โดยเนื้อหาของสุเราะฮฺอัรเราะฮฺมานสรุปได้ ดังนี้

ช่วงแรกของสุเราะฮฺอัรเราะฮฺมานนำเสนอหลักการศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ ด้วยการกล่าวถึงบุญคุณและพลาณาภาพของพระองค์ โดยเริ่มด้วยนามของอัลลอฮฺ ﷻ พระผู้ทรงกรุณาปรานี และกล่าวถึงบุญคุณของพระองค์ที่มีต่อปวงบ่าวโดยเริ่มจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ได้แก่ การสร้างและการสอน จากนั้นจึงกล่าวถึงบุญคุณของผู้ทรงกรุณาที่มีต่อมวลสรรพสิ่ง ได้แก่ การบริหารวงโคจรของดวงอาทิตย์และดวงดาว การบริหารจัดการผืนฟ้าและผืนดิน การตระเตรียมอาหารจากผืนดินแก่สรรพสิ่งที่ยังสร้างขึ้นมา จากนั้นจึงกล่าวถึงพลาณาภาพและความสามารถของพระองค์ในการสรรสร้างสิ่งต่าง ๆ รวมถึงมนุษย์และญิน ปรีชาญาณของพระองค์ในการบริหารจัดการดวงอาทิตย์และสายน้ำ รวมถึงสิ่งมีชีวิตและผลผลิตที่อยู่ระหว่างทิศทั้งสองและน่านน้ำทั้งหลายด้วย

เนื้อหาช่วงกลางของสุเราะฮฺเป็นการนำเสนอหลักการศรัทธาต่อวันสิ้นโลก โดยกล่าวถึงการสูญสลายของสรรพสิ่งทั้งมวล มีเพียงพระองค์เท่านั้นที่ยังคงอยู่ และหลังการสูญสลายนี้ก็จะเป็นการชำระสะสาง โดยอัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวท้าทายผู้ปฏิเสธบุญคุณของพระองค์ไว้ด้วยว่าใครที่ต้องการหลบหนีจากการชำระสะสางนี้ก็ไปเถิดถ้ามีความสามารถ และบรรยายถึงสภาพในวันแห่งการสูญสลายหรือวันกิยามะฮฺ พร้อมกันนั้นก็กล่าวสาบด้วยว่าไม่มีใครหนีพ้นไปได้

เนื้อหาช่วงท้ายของสุเราะฮฺเป็นการนำเสนอหลักการศรัทธาต่อชีวิตหลังความตายในปรโลก โดยกล่าวถึงสภาพอันอัปยศหลังการตายของผู้ปฏิเสธศรัทธาที่ไม่สำนึกต่อบุญคุณของอัลลอฮฺ ﷻ และเล่าถึงรายละเอียดของความโปรดปรานและความดั่งามที่พระองค์มอบแก่ผู้ศรัทธาด้วยการพรรณนาอย่างละเอียดลออ จากนั้นจึงจบสุเราะฮฺด้วยการสรรเสริญอัลลอฮฺ ﷻ ในการที่พระองค์ได้โปรดปรานปวงบ่าวของพระองค์ด้วยบุญคุณอันล้นเหลือ เป็นการจบที่สวยงามสำหรับสุเราะฮฺนี้ที่เริ่มต้นด้วยนามอันทรงเกียรติและจบด้วยการสรรเสริญเจ้าของนามนั้น

จากการศึกษาวิเคราะห์ลีลาวาทศิลป์ของสุเราะฮ์เราะหมานและลีลาวาทศิลป์ในการแปลความหมายอัลกุรอานฉบับภาษาไทย สุเราะฮ์เราะหมานพบว่า ลีลาวาทศิลป์ที่ปรากฏในสุเราะฮ์เราะหมานมีทั้ง 3 ด้าน โดยที่พบมากที่สุดคืออรรถศิลป์โวหาร รองลงมาคือวิจิตรโวหาร และที่พบน้อยที่สุดคือประจักษ์โวหาร ด้านอรรถศิลป์โวหาร ส่วนใหญ่เป็นเคาะบ์รที่สื่อความหมายโดยตรง มีอายะฮ์ที่ 43 เป็นเคาะบ์รที่สื่อความหมายโดยนัย และส่วนใหญ่เป็นอินช่าฮ์ที่เป็นสำนวนคำถามเพื่อให้ยอมจำนน ด้านประจักษ์โวหาร แม้จะพบน้อยที่สุดในสุเราะฮ์นี้ แต่ก็ทุกชนิดของประจักษ์โวหาร โดยมีปรากฏทั้ง อุปมาโวหาร อุปลักษณ์ อุปนาม อุปนัย และด้านวิจิตรโวหาร ซึ่งที่พบในสุเราะฮ์นี้ส่วนใหญ่คืออัสสัจญ์อ์ นอกจากนี้ยังพบอัสเตารียะฮ์และอัลมุกอบะละฮ์ด้วย

การแปลความหมายอัลกุรอานสุเราะฮ์เราะหมานเป็นภาษาไทย ด้านอรรถศิลป์โวหารการแปลความหมายอัลกุรอานสามารถทำได้อย่างครบถ้วนในส่วนของเคาะบ์รที่สื่อความหมายโดยตรงและอินช่าฮ์ ส่วนเคาะบ์รที่สื่อความหมายโดยนัยนั้น การแปลด้วยวิธีการแปลความหมายอัลกุรอานสามารถสื่อความหมายได้ในส่วนของความหมายหลักหรือความหมายที่หนึ่ง ส่วนความหมายรองหรือความหมายที่สองนั้นไม่สามารถแปลได้ ด้านประจักษ์โวหาร การแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทยสามารถสื่อความหมายได้อย่างครบถ้วนตรงตามต้นฉบับทั้งในอายะฮ์ที่เป็นอุปมาโวหาร อุปลักษณ์ อุปนาม และอุปนัย ด้านวิจิตรโวหารในส่วนของวิจิตรความหมายซึ่งได้แก่อัลมุกอบะละฮ์และอัสเตารียะฮ์ การแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทยในอายะฮ์ที่มีอัลมุกอบะละฮ์นั้นสามารถถ่ายทอดความหมายได้ แต่ในอายะฮ์ที่มีอัสเตารียะฮ์ การแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทยสามารถสื่อความหมายได้ในความหมายหลักแต่ไม่สามารถสื่อถึงความหมายรองได้ และในส่วนของวิจิตรถ้อยคำซึ่งได้แก่เสียงสัมผัส การแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทยไม่สามารถถ่ายทอดเสียงสัมผัสนี้มาได้ เนื่องด้วยเป็นคุณสมบัติพิเศษที่มีจำเพาะในแต่ละภาษาเท่านั้น และการถ่ายทอดด้วยการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นการแปลที่ยึดโยงอยู่กับตัวบทเป็นสำคัญจึงไม่อาจแปลในส่วนนี้ได้

อภิปรายผล

การอภิปรายผลจะแยกกล่าวใน 3 ประเด็น ได้แก่ การแปลความหมายอัลกุรอานในทรรศนะของนักวิชาการมุสลิม ประวัติการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทย และลีลาวาทศิลป์ในการแปลความหมายอัลกุรอานฉบับภาษาไทย สุเราะฮ์เราะหมาน โดยแต่ละประเด็นมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การแปลความหมายอัลกุรอานในทรรศนะของนักวิชาการมุสลิม

จากผลการศึกษาการแปลความหมายอัลกุรอานพบว่า สามารถแบ่งการแปลความหมายอัลกุรอานออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ 1. การแปลโดยพยัญชนะ และ 2. การแปลโดยอรรถ ซึ่งการแปลโดยพยัญชนะสามารถแบ่งออกได้อีก 2 ชนิด คือ 1) การแปลโดยพยัญชนะแบบตรงตัว 2) การแปลโดยพยัญชนะแบบไม่ตรงตัว หรือเรียกอีกอย่างว่าการแปลความหมาย การแปลที่นักวิชาการอนุญาตให้กระทำได้กับอัลกุรอาน ได้แก่ การแปลโดยอรรถและการแปลโดยพยัญชนะแบบไม่ตรงตัวที่คู่เคียงกับการแปลโดยอรรถ ซึ่งสอดคล้องกับที่มุฮัมมัด อัชชะฮะบียี (Muhammad al-Dhahabī, n.d.: 17-19) ได้แบ่งประเภทการให้ความหมายอัลกุรอานด้วยภาษาอื่นออกเป็น 3 ชนิด ได้แก่ การแปลด้วยพยัญชนะแบบตรงตัว (الترجمة الحرفية المثلية), การแปลด้วยพยัญชนะแบบไม่ตรงตัว (الترجمة الحرفية بغير المثلية) และการแปลโดยอรรถ (الترجمة التفسيرية)

จากผลการศึกษาการแปลความหมายอัลกุรอานในมิติทางประวัติศาสตร์พบว่า การแบ่งยุคสมัยของการแปลอัลกุรอานโดยพิจารณาจากสภาพโดยรวมของแต่ละยุคสมัย แบ่งออกได้เป็น 3 ยุค ได้แก่ ยุคแรกเริ่ม ยุคเรืองรอง และยุคโรยรา ซึ่งการแบ่งยุคสมัยเช่นนี้ทำให้เห็นถึงพัฒนาการของการแปลอัลกุรอานที่มีความสัมพันธ์กับสภาพโดยรวมของยุคสมัยได้อย่างชัดเจน พัฒนาการของการแปลอัลกุรอานในแต่ละยุคสมัยสอดคล้องกับหลักการแปลของอัซซุรกอเนียนี (al-Zurqānīy, n.d.: 131-153) ที่แจกแจงถึงความหมายด้านภาษาศาสตร์ของการแปลไว้ว่ามี 4 ลักษณะ ได้แก่ 1) การถ่ายทอดถ้อยคำ 2) การอธิบายด้วยภาษาของถ้อยคำนั้น 3) การอธิบายด้วยภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาของถ้อยคำนั้น 4) การถ่ายคำในภาษาหนึ่งด้วยคำจากภาษาอื่น สังเกตได้ว่าความหมายด้านภาษาศาสตร์ของการแปลนี้เรียงลำดับเป็นขั้นตอน โดยเริ่มด้วยการบอกเล่า จากนั้นจึงอธิบายด้วยภาษาของตน อธิบายด้วยภาษาอื่น และนำเอาภาษาอื่นมาแทนที่ภาษาตน เมื่อนำหลักการของอัซซุรกอเนียนีมาพิจารณาถึงการแปลอัลกุรอานในยุคสมัยต่าง ๆ จะพบว่าในยุคแรกเริ่มและเรืองรองนั้นการแปลอัลกุรอานมีลักษณะตามความหมายที่ 1, 2 และ 3 คือเป็นการถ่ายทอดตัวบท จากนั้นจึงเป็นการแปลแบบอรรถาธิบาย (ด้วยภาษาต้นฉบับและด้วยภาษาฉบับแปล) หรือที่เรียกว่าการแปลโดยอรรถ จนกระทั่งในช่วงปลายของยุคเรืองรองช่วงรอยต่อเข้าสู่ยุคโรยรา มีการแปลอัลกุรอานอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรกโดยบาทหลวงชาวคริสต์ ซึ่งการแปลในยุคนี้เป็นการแปลมีลักษณะตามความหมายที่ 4 คือ เป็นการถ่ายคำในภาษาหนึ่งด้วยคำจากภาษาอื่น หรือที่เรียกว่าเป็นการแปลโดยพยัญชนะ จึงกล่าวได้ว่า ไม่เพียงแต่สภาพของยุคสมัยเท่านั้นที่ส่งผลต่อพัฒนาการของการแปลอัลกุรอาน หากแต่ลักษณะของการแปลอัลกุรอานในแต่ละยุคที่แตกต่างกันก็ส่งผลต่อความเข้าใจอัลกุรอานของผู้คนในยุคนั้น ๆ และสะท้อนออกมาเป็นภาพรวมของยุคสมัยด้วย การแปลในลักษณะการอรรถาธิบายสามารถถ่ายทอดเจตนารมณ์ที่ตั้งใจของอัลกุรอานได้ครบถ้วนมากกว่า ทำให้ผู้คนมี

ความเข้าใจที่ถูกต้องเหมาะสม และนำพาให้ยุคสมัยแรกเริ่มนั้นก้าวไปสู่ความเรืองรอง ในขณะที่การแปลโดยพยานะนั้นถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขหลายประการในการถ่ายทอดความหมายอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งอาจเป็นเหตุหนึ่งที่น่าพาให้ยุคสมัยที่เรืองรองรุ่งมาสู่ความโรยรา การศึกษานี้จึงสามารถกำหนดแนวทางที่เหมาะสมต่อการแปลอัลกุรอานได้ ซึ่งสอดคล้องกับที่อัชชาฮียอ (Muhammad bin 'Abd al-Rahmān al-Shāry'i, 2002: 27) กล่าวไว้ว่า สิ่งที่ควรปฏิบัติก่อนการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาอื่นคือการอธิบายอัลกุรอานเป็นภาษาอื่นเสียก่อน

ประวัติการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทย

จากผลการศึกษาประวัติการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทยพบว่า สามารถแบ่งยุคสมัยของการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทยออกเป็น 3 ยุค ซึ่งเป็นการจำแนกโดยพิจารณาจากจุดเริ่มต้นเป็นสำคัญ ได้แก่ ยุคปฐมบท ยุคอัครศาสนูปถัมภก และยุคโลกาภิวัตน์ โดยแต่ละยุคมีรูปแบบและวิธีการแปลที่แตกต่างกัน แต่มีพัฒนาการเป็นลำดับขั้นตอนที่เหมาะสมต่อการเผยแพร่ความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาอื่นจากภาษาอาหรับ โดยเริ่มด้วยการแปลและการอธิบายในยุคปฐมบท จากนั้นจึงเป็นการแปลความหมายในยุคอัครศาสนูปถัมภก และเป็นการแปลตำราอธิบายอัลกุรอานในยุคโลกาภิวัตน์ ประเภทของการแปลที่เรียงตามลำดับขั้นตอนจากการแปลและการอธิบาย การแปลความหมาย และการแปลตำราตีพิมพ์มีปรากฏอยู่ตลอดหน้าประวัติศาสตร์การแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทยทั้งสามยุคนั้น สอดคล้องกับที่อัชชาฮียอ (Muhammad bin 'Abd al-Rahmān al-Shāry'i, 2007:27) เสนอว่าการแปลและอธิบายอัลกุรอานด้วยภาษาอื่นนอกเหนือจากภาษาอาหรับควรปฏิบัติก่อนการแปลความหมาย หลังจากนั้นจึงทำการแปลตำราอธิบายอัลกุรอานอีกครั้งหนึ่ง

จากผลการศึกษาผลงานแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทยในแต่ละยุคพบว่า ลักษณะโดยรวมของการแปลความหมายอัลกุรอานในแต่ละยุคสะท้อนภาพของสังคม วัฒนธรรม และความต้องการของผู้คนในยุคหนึ่ง ๆ โดยการแปลความหมายอัลกุรอานในยุคปฐมบทเป็นไปเพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษาความหมายอัลกุรอานแก่มุสลิมในยุคนั้นที่การศึกษาแม้เพียงขั้นพื้นฐานยังไม่ครอบคลุมอย่างทั่วถึง การศึกษาจำกัดอยู่ในกลุ่มชนชั้นที่ไม่ต้องตรากตรำในการประกอบอาชีพและสามารถสละได้ทั้งทุนด้านทรัพย์สินและทุนด้านเวลา นักวิชาการในยุคนี้จึงเริ่มให้มีการแปลความหมายอัลกุรอานขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษาความหมายอัลกุรอานของบรรดามุสลิมเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของศาสนิกแห่งยุคสมัย

ในยุคอัครศาสนูปถัมภกก็เช่นเดียวกัน ความมากมายและหลากหลายของสำนวนรูปแบบ และวิธีการแปลความหมายอัลกุรอานที่มีปรากฏอยู่ในยุคนี้สะท้อนให้เห็นถึงการตื่นตัวต่อการศึกษาหาความรู้ของผู้คนและสังคม มีการแปลความหมายอัลกุรอานทั้งแบบบางส่วนของอัลกุรอานและแบบครบทั้ง 30 ญุซอ์ปรากฏขึ้นในยุคนี้หลายสำนวน นอกจากนี้ยังมีการ

อรรถาธิบายอัลกุรอาน การแปลตำราอรรถาธิบายอัลกุรอาน รวมถึงการนำเสนอคำอ่านและการเรียบเรียงคำศัพท์จากอายะฮ์อัลกุรอานก็มีปรากฏขึ้นในยุคนี้ด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นการตอบสนองต่อความต้องการของยุคสมัยที่มีการตื่นตัวต่อการศึกษาเรียนรู้ และผู้คนที่ต้องการประกอบศาสนกิจพื้นฐานด้วยความรู้และความเข้าใจ

ในยุคโลกาภิวัตน์นั้น อิทธิพลของโลกาภิวัตน์ส่งผลต่อวิถีชีวิตในทุกด้านรวมถึงด้านวิชาการความรู้ด้วย โดยฉายภาพให้เห็นผ่านการเข้ามาตรวจทานความหมายอัลกุรอานของศูนย์กษัตริย์พะฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน ซึ่งเป็นองค์กรต่างชาติที่ทำหน้าที่ด้านการแปลความหมายอัลกุรอานโดยตรง ส่งผลให้สำนวนการแปลความหมายอัลกุรอานที่มีจำนวนมากมายและหลากหลายนั้นมีความเป็นเอกภาพมากขึ้น การทำหน้าที่แจกจ่ายผลงานแปลของศูนย์กษัตริย์พะฮัดทำให้ผู้คนในยุคนี้เข้าถึงผลงานแปลความหมายอัลกุรอานได้อย่างถ้วนทั่ว สิ่งนี้เป็นการช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้คนได้ศึกษาวิชาความรู้ที่เคยเป็นศาสตร์เฉพาะทางอันยากจะเข้าถึง นอกจากการอำนวยความสะดวกด้านการศึกษาค้นคว้าความรู้จะเป็นภาพสะท้อนของยุคนี้แล้ว ความเป็นโลกาภิวัตน์ยังเร่งเร้าให้มีการศึกษาเพิ่มเติม ความต้องการศึกษาความหมายอัลกุรอานของผู้คนแห่งยุคสมัยจึงหันไปสู่อะการศึกษาที่ลึกซึ้งและเฉพาะทางยิ่งขึ้น โดยสะท้อนให้เห็นผ่านการแปลตำราอรรถาธิบายอัลกุรอานซึ่งมีแพร่หลายอยู่ในยุคนี้

สภาพของสังคม ความต้องการของผู้คน และผลงานแปลในแต่ละยุคของการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทย สอดคล้องกับที่อัลลุฮัยดาน (al-Luhaydān, 2002: 38) กล่าวว่า ต้องให้ความสำคัญในการแปลความหมายอัลกุรอานขอใดขอหนึ่งที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพวัฒนธรรมและความต้องการของผู้ที่จะได้รับการเผยแผ่

ลีลาวาทศิลป์ในการแปลความหมายอัลกุรอานฉบับภาษาไทย สุเราะฮ์เราะหฺมาน

จากผลการศึกษาลีลาวาทศิลป์ภาษาอาหรับพบว่า เนื้อหาของวาทศิลป์ภาษาอาหรับครอบคลุมถึง 3 ด้านหลัก ได้แก่ อรรถศิลป์โวหาร ประจักษ์โวหาร และวิจิตรโวหาร โดยด้านอรรถศิลป์โวหารเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการใช้คำให้ถูกต้องตามกาลเทศะ คือ ถูกต้องตามเวลา สถานที่ และเหมาะสมกับผู้ฟัง ด้านประจักษ์โวหารเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นภาพพจน์ของคำ เป็นการสื่อถึงความหมายหนึ่งด้วยถ้อยคำสำนวนที่หลากหลาย และด้านวิจิตรโวหารเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นในด้านการตกแต่งประดับประดาถ้อยคำให้สวยงาม โดยผ่านพัฒนาการที่ยาวนานจากช่วงที่ให้ความสำคัญเพียงอรรถรส สู่ช่วงที่เริ่มวางกฎเกณฑ์ จนถึงปัจจุบันที่กฎเกณฑ์หนึ่งและอยู่ตัวแล้ว นักวิชาการด้านนี้ยังคงศึกษาค้นคว้าต่อไปในมิติที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ดังกล่าวนี้สอดคล้องกับรูปแบบการประพันธ์ของอะลีย อัลญาริม และมุศฏอฟา อะมีน ('Alī al-Jārim, Muṣṭafā 'Amīn, 2007) ในหนังสือ al-Balāghah al-Wāḍiḥah โดยหนังสือเล่มนี้ประมวลไว้ด้วยเนื้อหาของวาทศิลป์ภาษาอาหรับ ทั้งอรรถศิลป์โวหาร ประจักษ์โวหาร และวิจิตรโวหาร และรายละเอียดของวาทศิลป์ทั้ง

สามด้านนี้ เรียบเรียงตามพัฒนาการของวาทศิลป์ภาษาอาหรับ โดยเริ่มด้วยประจักษ์โวหารซึ่งเป็นด้านแรกของวาทศิลป์ที่มีการกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม จากนั้นจึงเป็นอรรถศิลป์โวหาร ซึ่งแยกตัวเป็นเอกเทศออกจากประจักษ์โวหารในภายหลัง และเป็นวิจิตรโวหารที่แยกตัวออกจากอรรถศิลป์โวหารในช่วงท้ายสุด

จากการศึกษาวิเคราะห์ลีลาวาทศิลป์ของสุเราะฮ์เราะหมานพบว่า ความมั่งคั่งของสุเราะฮ์เราะหมานปรากฏอย่างชัดเจนในลีลาวาทศิลป์ของสุเราะฮ์นี้ โดยนอกจากอรรถศิลป์โวหารซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานทางวาทศิลป์ที่มีปรากฏอยู่ในทุกถ้อยคำแล้ว ลีลาวาทศิลป์ที่โดดเด่นของสุเราะฮ์เราะหมานคือวิจิตรโวหารซึ่งเป็นหลักการวาทศิลป์ที่มุ่งในการประดับประดาให้สวยงามและวิจิตรโวหารที่พบมากในสุเราะฮ์นี้คือวิจิตรถ้อยคำซึ่งมุ่งการประดับประดาไปที่รูปและเสียงของคำ เพื่อให้ความมั่งคั่งปรากฏได้เด่นชัดยิ่งขึ้น ดังกล่าวนี้ทำให้ความไพเราะและงดงามของสุเราะฮ์เราะหมานโดดเด่นขึ้นมาจนเป็นที่ประจักษ์ได้โดยปริยาย ซึ่งสอดคล้องกับที่ชนรุ่นแรกให้คุณลักษณะของสุเราะฮ์นี้ว่าเป็นเจ้าสาวแห่งอัลกุรอาน ดังที่มีรายงานว่า

8 ((لِكُلِّ شَيْءٍ عَزْوَسٌ، وَعَزْوَسُ الْقُرْآنِ الرَّحْمَنُ))

ความว่า “ทุก ๆ สิ่งนั้นย่อมมีเจ้าสาว และเจ้าสาวของอัลกุรอานนี้ก็คือสุเราะฮ์เราะหมาน”

จากการศึกษาวิเคราะห์ลีลาวาทศิลป์ในการแปลความหมายอัลกุรอานฉบับภาษาไทย สุเราะฮ์เราะหมานพบว่า การแปลความหมายอัลกุรอานสุเราะฮ์เราะหมานเป็นภาษาไทย ด้านอรรถศิลป์โวหารสามารถถ่ายทอดวาทศิลป์ได้ในส่วนที่เป็นเคาะบ์รที่สื่อความหมายโดยตรง ด้านประจักษ์โวหารถ่ายทอดได้ทั้งอุปมาอุปไมย อุปลักษณ์ อุปนาม และอุปนัย ด้านวิจิตรโวหารถ่ายทอดได้ในส่วนวิจิตรความหมายที่สื่อความหมายเดียว เช่น อัลมูกอบะละฮฺ ส่วนอรรถศิลป์โวหารด้านเคาะบ์รที่สื่อความหมายโดยนัย และวิจิตรโวหารด้านวิจิตรความหมายที่สื่อหลายความหมาย เช่น อัตเตารียะฮฺ และวิจิตรถ้อยคำ เช่น อัซซัจญ์อุหรือเสียงสัมผัส ไม่สามารถถ่ายทอดความหมายได้อย่างครบถ้วนด้วยวิธีการแปลความหมายอัลกุรอาน เนื่องด้วยความหมายโดยนัยของคำในแต่ละภาษา (ดังที่ปรากฏในเคาะบ์รที่สื่อความหมายโดยนัยและอัตเตารียะฮฺ) และการประดับประดารูปและเสียงของคำนั้น (ดังที่ปรากฏในอัซซัจญ์อุและอัลญินาส) เป็นคุณสมบัติพิเศษที่มีจำเพาะในแต่ละภาษา ซึ่งยากต่อการถ่ายทอดไปสู่ภาษาอื่นได้อย่างหมดจด ดังกล่าวนี้อาจสอดคล้องกับที่มะหฺมุด บิน อับดุลสลาม อะซั๊บ (Maḥmūd bin ‘Abd al-Salām ‘Azab, 2002: 83) กล่าวว่าไว้ว่า ภาษาของมนุษย์นั้นมีความหลากหลาย สามารถที่จะหาคำศัพท์ที่เหมาะสมและตรงกันได้ ซึ่งแต่ละภาษาจะมี

⁸ หะดีษบันทึกโดย al-Bayhaqīy, 2003: 2265 (เป็นหะดีษมุกันร์ ดูอักฎาะอิฟะฮฺของ al-’Albānīy, 1999: 1350)

โครงสร้างของประโยคที่มีความหมายเฉพาะอันบ่งบอกถึงความลึกซึ้งของแต่ละภาษา ดังนั้น การให้ความหมายจึงเป็นเพียงการแปลให้อยู่ในกรอบของตัวบทเท่านั้น

การศึกษาวิเคราะห์ลีลาวาทศิลป์ในการแปลความหมายอัลกุรอานฉบับภาษาไทย สุเราะฮ์ฮัจญะเราะหมาน ผู้วิจัยศึกษาจากความหมายอัลกุรอานฉบับแปลโดยสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับที่ได้รับการตรวจทานจากศูนย์กษัตริย์พะฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน พบว่า วิธีการแปลความหมายอัลกุรอานของสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับนั้นมีลักษณะเดียวกันกับวิธีการแปลความหมายอัลกุรอานที่มุฮัมมัด อัชชะฮะบียได้อธิบายไว้ (Muhammad al-Dhahabīy, n.d.: 1/17-21) คือการแปลความหมายอัลกุรอานต้องประกอบด้วยวิธีการแปลทั้งสองประเภท ได้แก่ 1) การแปลอยะฮ์อัลกุรอานด้วยการแปลโดยพยัญชนะแบบไม่ตรงตัว ซึ่งคำแปลนี้ต้องมีตัวบทอัลกุรอานอยู่คู่เคียงด้วยเสมอ เป็นการให้ความหมายโดยรวมของอยะฮ์อัลกุรอาน และ 2) การแปลโดยอรรถ ซึ่งเป็นการอรรถาธิบายคำแปลที่แปลด้วยวิธีการแปลโดยพยัญชนะแบบไม่ตรงตัวอีกทีหนึ่ง เป็นการให้ความหมายและคำอธิบายแก่อยะฮ์อัลกุรอาน โดยรูปแบบการแปลความหมายอัลกุรอานของสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับนั้นประกอบไปด้วย 2 ส่วนเช่นกัน คือ แบบคำต่อคำโดยมีการเรียบเรียงโครงสร้างของประโยคเป็นสำนวนไทยแต่ไม่มีการอรรถาธิบาย และแบบคำต่อคำโดยมีการเรียบเรียงโครงสร้างของประโยคเป็นสำนวนไทยพร้อมอรรถาธิบายไว้ในวงเล็บและในเชิงอรรถ ซึ่งส่วนใหญ่อรรถาธิบายไว้ในเชิงอรรถ ดังกล่าวนี้สอดคล้องกับที่สุพรรณิ ปิ่นมณี (สุพรรณิ ปิ่นมณี, 2557: 10-11) กล่าวไว้ว่าการแปลมักเกิดขึ้นโดยส่วนผสมของการแปลทั้งสองประเภท ผู้แปลอาจต้องใช้วิจารณญาณของตน บางตอนอาจต้องแปลให้เป็นธรรมชาติของภาษาแปล ในขณะที่บางตอนกลับต้องแปลแบบรักษาคำและโครงสร้างของภาษาต้นฉบับ

เมื่อนำวิธีการถ่ายทอดความหมายอัลกุรอานตามคำอธิบายของมุฮัมมัด อัชชะฮะบีย และรูปแบบการแปลความหมายอัลกุรอานของสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ มาจัดวางไว้ในการแบ่งประเภทการแปลตามแนวทางร่วมสมัย พบว่าการแปลความหมายอัลกุรอานจะค่อนข้างไปทาง Very literal ตามการจัดแบ่งลักษณะแนวต่อเนื่องของ Larson , อยู่ทางฝั่ง SL emphasis ตามการจำแนกของ Newmark และเป็นการแปลแนวทาง text-centred translating ตามที่ Hatim และ Mason ได้เสนอรูปแบบไว้ ซึ่งการแปลเหล่านี้มีลักษณะที่ยึดโยงอยู่กับต้นฉบับ เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาภาษาต้นฉบับด้วย (สุพรรณิ ปิ่นมณี, 2557: 9-11) เมื่อนำการแปลลักษณะนี้มาใช้ในการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทยจึงอาจเกิดสำนวนแปลที่ไม่คุ้นเคยกับบริบทของภาษาแปล ทว่ามีเนื้อหาครบถ้วนตามตัวบทในภาษาต้นฉบับ ผลงานแปลความหมายอัลกุรอานในลักษณะนี้จึงเหมาะสมกับผู้ที่ไม่เจนจัดภาษาอาหรับและต้องการศึกษาอัลกุรอานจากภาษาต้นฉบับโดยมีความหมายหรือคำแปลเป็นสื่อ สำหรับการแปลที่มุ่งเน้นในด้านลีลาวาทศิลป์ที่มีลักษณะของความหมายโดยนัยและการประดับประดาในรูปหรือเสียงของถ้อยคำนั้น การแปลด้วยวิธีการแปล

ความหมายอัลกุรอานไม่ใช่สิ่งที่เหมาะสม เนื่องด้วยการแปลที่มุ่งเน้นด้านลีลาทศศิลป์เป็นการแปลที่ให้ความสำคัญกับบริบทหรือภาษาแปล โดยนำเฉพาะความหมาย (meaning) จากภาษาต้นฉบับมาใส่ในรูป (form) ในภาษาแปล การแปลลักษณะนี้ต้องสลัดหลุดจากต้นฉบับเพื่อให้พ้นจากพันธนาการด้านภาษา ซึ่งควรมีขอบเขต เพราะหากหลุดไปมากก็จะกลายเป็นการแปลอีกประเภทที่เรียกว่า “การแปลแบบอิสระ” (รัชนิโรจน์ กุลธำรง, 2552: 19-20) ซึ่งอยู่ทางฝั่ง TL emphasis ตามการจำแนกของ Newmark และค่อนข้าง Unduly free ตามการจัดแบ่งลักษณะแนวต่อเนื่องของ Larson ซึ่ง Unduly free นั้นเป็นการแปลที่อิสระที่สุด ห่างไกลจากต้นฉบับมากที่สุด และการแปลชนิดนี้ยังไม่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าเป็นการแปลโดยปกติ (normal translation) (สุพรรณิ ปิ่นมณี, 2557: 9-11) การแปลลักษณะนี้เมื่อนำมาใช้กับอัลกุรอานจึงไม่อาจเรียกฉบับแปลได้ว่าเป็นการแปลความหมายอัลกุรอาน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง ลีลาทศศิลป์ในการแปลความหมายอัลกุรอานฉบับภาษาไทย สุเราะฮ์ฮัจญะฮ์มานครั้งนี้ ผู้วิจัยมีประเด็นข้อเสนอแนะจากการวิจัย และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย

1. ผลการศึกษาการแปลในทศวรรษของนักวิชาการ สามารถนำมากำหนดวิธีการและรูปแบบการแปลที่ถูกต้องและเหมาะสมกับต้นฉบับที่ต้องการแปล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแปลความหมายอัลกุรอานที่มีข้อบัญญัติการแปลที่ละเอียดลออ
2. ผลการศึกษาประวัติการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทย สามารถนำมากำหนดแนวทางการแปลความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทยที่สอดคล้องกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม และความต้องการของยุคสมัย
3. ผลการศึกษาลีลาทศศิลป์ในการแปลความหมายอัลกุรอานฉบับภาษาไทย สุเราะฮ์ฮัจญะฮ์มาน สามารถนำมากำหนดกลุ่มเป้าหมายของการแปลในแต่ละครั้งได้อย่างชัดเจน เพื่อผู้แปลได้เลือกใช้วิธีการและรูปแบบการแปล ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายนั้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแปล โดยเฉพาะการนำทฤษฎีทางภาษาศาสตร์มาใช้ในการแปล เพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ที่ได้มาตรฐานให้กับการแปล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแปลความหมายอัลกุรอาน เพื่อให้การถ่ายทอดถ้อยคำของผู้เป็นเจ้าของไปด้วยความครบถ้วนและสมบูรณ์แบบที่สุด
2. ควรมีการศึกษาการแปลความหมายอัลกุรอานในบริบททางสังคมที่หลากหลาย เช่น ในดินแดนชมพูทวีปที่มีปรากฏการแปลความหมายอัลกุรอานอย่างเป็นทางการและเป็นรูปธรรมขึ้นเป็นครั้งแรก และเป็นดินแดนที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรมสูง รวมถึงดินแดนอื่น ๆ ทั้งฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งดินแดนอุษาคเนย์ที่มีบริบททางสังคมใกล้เคียงกับประเทศไทย
3. ควรมีการศึกษาการแปลตำราตีฟิรเป็นภาษาไทย เนื่องด้วยเป็นการถ่ายทอดความหมายอัลกุรอานในเชิงลึก และเป็นกิจกรรมที่มีความคึกคักอยู่ในปัจจุบัน โดยศึกษาไปถึงต้นฉบับตำราตีฟิรว่าฉบับใดได้รับความนิยมในการนำมาแปลมากที่สุด ในพื้นที่ไหน เพราะเหตุใด เพื่อสามารถกำหนดแนวทางการแปลในประเทศไทยให้สอดคล้องกับความเป็นไปในโลกปัจจุบัน
4. ควรมีการศึกษาลีลาวาทศิลป์ในอัลกุรอานสุเราะฮ์อื่น ๆ เช่น การใช้วาทศิลป์ในสุเราะฮ์มักก็ยะฮ์เปรียบเทียบกับการใช้วาทศิลป์ในสุเราะฮ์มะตะนียะฮ์ เพื่อศึกษาความต่างของการใช้วาทศิลป์กับผู้คนในบริบทที่หลากหลาย ซึ่งนอกจากจะเป็นการศึกษาเพื่อเข้าใจดำรัสของผู้เป็นเจ้าของให้ถ่องแท้แล้ว ยังเป็นการเผยถึงความงดงามของลีลาวาทศิลป์ในถ้อยคำของพระองค์ และสามารถนำมาใช้ในการเชิญชวนผู้คนสู่สัจธรรม

เอกสารอ้างอิง

- อี.เอ็ม มุนซี และทองหยิบ ยวงมณี. 2478. **ตีฟิรฮักกุลยะกิน จากตีฟิรตันวีรุลบะยาน เรื่องโควิเศษ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประเสริฐสมุด สะพานช่างโรงสี.
- รัชนีโรจน์ กุลธำรง. 2552. **ความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษาเพื่อการแปล: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ ประเทศไทย. 2542. **พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมคำแปลเป็นภาษาไทย**. ชาติอาระเบีย: ศูนย์กษัตริย์พะฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน.
- สุพรรณิ ปิ่นมณี. 2552. **การแปลขั้นสูง**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- 'Alī al-Jārim wa Muṣṭāfā 'Amīn. (2007). **al-Balāghah al-Waḍīhah**. (البلاغة الواضحة). al-Qahirah: Dār al-Qubā'a al-Ḥadīthah.
- Maḥmūd bin 'Abd al-Salām 'Azab. (2002). **'Ishkaliyāt Tarjamah Ma'anīy al-Qur'an al-Karīm (Māzāyurā'iy fī Lughah al-Tarjamah)**. (إشكاليات ترجمة القرآن الكريم). In Nadwah Tarjamah Ma'anī al-Qur'an al-Karīm Taqwīm lilmaḍīy wa Takhtīt lilmustaqbal. Al-Madīnah al-Munawwarah. Wizārah al-Shu'ūn al-'Islāmīyah wa al-'Awqāf wa al-Da'awah wa al-'Irshād Mujamma'a al-Malik Fahd li Ṭibā'ah al-Muṣhaf al-Sharīf.
- Muḥammad bin 'Abd al-Raḥmān al-Shāry'i. (2002). **'Iyyuhumā 'ulā : al-Tafsīr 'ibtida'a bi Ghayr al-Arabīyah 'aw Tarjamah Ma'anīy al-Qur'ān al-Karīm**. (أيهما أولى : التفسير ابتداء بغير العربية أو ترجمة معاني القرآن الكريم). Makkah al-Mukarramah: al-Rabiṭah al-'Alam al-'Islamīy.
- al-Dhahabīy, Muḥammad al-Sayyid Ḥusayn. (n.d.). **al-Tafsīr wa al-Mufasssīrūn**. (التفسير و المفسرون). al-Qāhirah: Maktabah Wahbah.
- al-Zamaksharīy, 'Abu Qāsim Maḥmūd bin 'Amr bin 'Aḥmad. (1987). **al-Kashshāf**. (الكشاف). Bairūt: Dār al-Kutub al-'Arābiy.
- al-Zurqānīy, Muḥammad 'Abd al-Azīm. (n.d.). **Manāhil al-'Irfan fī 'Ulūm al-Qur'ān**. (مناهل العرفان في علوم القرآن). Bairūt: 'Isā al-Bābīy al-Halabīy.